Kadernota

2020-2023

GEMEENTE
ZEVENAAR

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave **2**
Algemeen **3**
Voorwoord 4
Hoofdlijnen 5
Thema's **11**
1. Participatie 12
2. Sociaal domein en leefbaarheid 13
3. Economie en vrijetijdseconomie 15
4. Duurzaamheid 17
5. Mobiliteit en bereikbaarheid 19
6. Verbeteren bestuurscultuur 20
Programma's **21**
Bestuur en ondersteuning 22
Veiligheid 31
Verkeer, vervoer en waterstaat 35
Economie 37
Onderwijs 41
Sport, cultuur en recreatie 47
Sociaal domein 52
Volksgezondheid en duurzaamheid 61
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing 65
Financiën **68**
Autorisatie 69
Kaders en uitgangspunten 71
Overzicht van baten en lasten 73
Financiële effecten Kadernota 75
Bijlagen **78**
Overzicht begrotingswijzigingen 79
Overzicht niet gehonoreerde voorstellen 82

ALGEMEEN

VOORWOORD

Inleiding

Hierbij bieden wij u de kadernota 2020 van de gemeente Zevenaar aan.

De kadernota markeert de jaarlijkse start van de gemeentelijke sturingscyclus. Daarbij stelt u de kaders vast waarbinnen de begroting voor het nieuwe jaar uitgewerkt wordt.
Deze kadernota bevestigt de zeer slechte financiële positie van de gemeente, zoals die zich al bij de 1e voortgangsrapportage 2019 aankondigde. Een schrale troost is, dat het geschetste beeld van grote tekorten, vooral in het sociale domein, zich overal in Nederland voordoet. Het tekort is vooral ontstaan door structureel onvoldoende rijksmiddelen voor de in 2015 aan de gemeente overgedragen taken binnen het sociaal domein. Daarnaast heeft de organisatie van deze zorg bij potentiële cliënten gezorgd voor een laagdrempelige toegang tot de zorg.
Alle gemeenten met ondersteuning van de VNG voeren de druk op om het Rijk te bewegen een reële bijdrage voor de uitvoering van de taken in het sociaal domein te geven. Hoewel er enige beweging lijkt te komen, leidt dit niet tot het oplossen van de opgetreden tekorten.
Dit noodzaakt ons maatregelen te treffen om van Zevenaar een structureel financieel gezonde gemeente te maken. Dat dit geen eenvoudige opgave is, mag helder zijn. Onze ambities, zoals afgesproken in het coalitieakkoord, komen onder druk te staan.

Wij gaan graag met u in gesprek om in deze financieel moeilijke tijden de goede keuzes voor de Zevenaarse samenleving te maken.

Planning/verdere procedure

Het behandelschema ziet er als volgt uit:

- Commissies: 18, 19 en 20 juni 2019
- Raadsvergadering 3 juli 2019

De definitieve besluitvorming vindt plaats bij de behandeling van de meerjarenbegroting 2020-2023 in uw vergadering van 6 november 2019.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Zevenaar,

Michel Tromp	Luciën van Riswijk
secretaris	burgemeester

HOOFDLIJNEN

BESTUURLIJKE HOOFDLIJNEN

De kadernota 2020 is het eerste planning- en controldocument voor de cyclus van 2020.
Met de kadernota informeren wij u over de ontwikkeling van ons financieel meerjarenperspectief en doen wij voorstellen over het te voeren beleid van onze gemeente. De besluiten werken wij uit in de begroting 2020 en meerjarenraming.

Waar wij in de meerjarenbegroting 2019-2022 nog een redelijk optimistisch beeld van de financiële positie van Zevenaar konden schetsen, zien we nu een grote kanteling.
Als gevolg van vooral externe ontwikkelingen, met name de stijging van de kosten in het sociaal domein op jeugdzorg en Wmo, kampen wij met een structureel tekort van rond € 7,3 miljoen.

Het tekort (inclusief 1e voortgangsrapportage) wordt veroorzaakt door mutaties op de volgende begrotingsposten.

Omschrijving	Bedrag x € 1.000.000	
Wmo	2,10	
Jeugdzorg	5,80	
Participatie	0,40	
Doelgroepenvervoer	0,60	
Automatisering	0,30	
Algemene uitkering	-0,40	Voordeel
VGGM	0,10	
Schrappen stelpost Interbestuurlijk programma (IBP)	-1,00	Voordeel
Schrappen stelpost inflatie Kadernota 2018	-0,20	Voordeel
Verhoging OZB inkomsten	-0,40	Voordeel
	7,30	

In deze kadernota leest u over denk- en zoekrichtingen op korte en langere termijn die ervoor kunnen zorgen dat wij onze begroting sluitend kunnen krijgen. Wij hebben in hoofdzaak rekening gehouden met de autonome ontwikkelingen, omdat die niet of nauwelijks door ons zijn te beïnvloeden. Voor nieuwe uitgaven, voor nieuw beleid of bestaand beleid te intensiveren of actualiseren, is binnen het huidig financieel perspectief nauwelijks ruimte. Dat betekent dat we onze ambities, ook voor wat de uitvoering van het coalitieakkoord betreft, hebben moeten bijstellen. In de kadernota richten de voorstellen voor nieuw beleid zich vooral op duurzaamheid (pilot aardgasvrij maken), vrijetijdseconomie, datagedreven sturing en verbetering van de juridische kwaliteitszorg.

Hieronder vindt u de denk – en zoekrichtingen voor het sluitend maken van de begroting verder geconcretiseerd en uitgewerkt. Wij richten ons hierbij op de presentatie van een evenwicht tussen inkomsten en uitgaven in de jaarschijf 2022 van de meerjarenbegroting 2020-2023.
Onze denk- en zoekrichtingen zijn in volgorde van prioriteit en kansrijkheid ingedeeld:

A. Ambities herprioriteren, bestaand beleid bijstellen

- Eerst grote uitgavenposten bezien en richten op de taakvelden, waar de tekorten optreden
- Wettelijke taken op minimum niveau
- Alleen uitvoeren wat onontkoombaar en onuitstelbaar is
- Investeringen uitstellen, afstellen

- Beleidsuitvoering met een (onderhouds)voorziening verlagen
- Minder ruim begroten/ groter risico nemen
- Geen geld voor areaalvergroting
- Lager voorzieningenniveau
- Beperkt nieuw beleid

B. Financieel technische mogelijkheden

- Inzetten inflatiecorrectie
- Inzetten post onvoorzien
- Financiële basis op orde
- Met algemene reserve investeringen dekken (kapitaalegalisatiereserve)

C. Bedrijfsvoering/bestuurskosten

- Taakreductie (gekoppeld aan bijgestelde ambities)
- Via efficiënte inkoop werkzaamheden uitbesteden
- Efficiënter en innovatiever werken
- bestuurskosten

D. Verbonden partijen en andere maatschappelijke partners

E. Hogere opbrengsten

- Belastingen (areaaluitbreiding, verhogen tarieven), leges en rechten kostendekkend maken
- Algemene uitkering (mei circulaire)/wijziging BTW Compensatiefonds
- Huuropbrengsten verhogen
- Afstoten vastgoed (op basis van conclusies Vastgoednota)

Voor de hoofdindeling gaan we vooralsnog van de volgende taakstelling uit.

Onderwerp	2020	2021	2022	2023
A. Ambities herprioriteren, bestaand beleid bijstellen				
• Wmo	0,6	0,8	1,0	1,0
• Jeugd	1,5	2,0	3,5	3,5
• Overig	1,0	1,4	1,7	1,7
B. Financieel technische mogelijkheden	0,1	0,2	0,2	0,2
C. Bedrijfsvoering		0,3	0,7	0,9
D. Verbonden partijen en andere maatschappelijke partners			0,3	0,5
E. Hogere opbrengsten	0,2	0,4	0,6	0,6
TOTAAL	**3,4**	**5,1**	**8,0**	**8,4**

Over deze richting voor het bezuinigingspakket gaan wij graag met u in gesprek. Rekening houdend met uw gevoelens werken wij het daarna uit tot een evenwichtig pakket, dat we tegelijk met de begroting 2020 aan u zullen presenteren. In de raadsvergadering van 6 november 2019 vindt uw besluit plaats.

FINANCIËLE HOOFDLIJNEN

Inleiding

Deze kadernota is de tweede van onze nieuwe gemeente. In tegenstelling tot de eerste Kadernota nemen we het actuele jaar niet mee, we kijken alleen vooruit. De kadernota is dan ook bedoeld voor de integrale afweging.
De Kadernota borduurt voort op de 1e Voortgangsrapportage die u in juni heeft behandeld. De financiële mogelijkheden zijn zeer beperkt. Toch bevat deze Kadernota de nodige voorstellen. Deze voorstellen zijn ingedeeld in vier categorieën, namelijk autonome ontwikkelingen, actualisatie van bestaand beleid, nieuw beleid en dekkingsplan. In de categorieën actualisatie bestaand beleid en nieuw beleid is grote terughoudendheid betracht bij het honoreren van voorstellen. Veel voorstellen worden daarom niet ter goedkeuring aan u voorgelegd in deze kadernota. Deze voorstellen hebben wij in een bijlage voor u inzichtelijk gemaakt. U kunt dus zien welke moeilijke keuzes wij moeten maken.

In de categorie Dekkingsplan zijn enkele voorstellen opgenomen die een positief effect hebben op het meerjarenresultaat. Dit is vooruitlopend op verdere ombuigingsmaatregelen die wij aan u voorleggen bij de begroting 2020-2023.

In deze paragraaf presenteren wij het financieel meerjarenbeeld op hoofdlijnen en geven wij globaal inzicht in de ontwikkeling van onze weerstandsratio. Bij de begroting 2020 werken wij dit verder uit in de paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement.
Voor een uitgebreide toelichting op de financiële ontwikkelingen verwijzen wij u naar de programma's en naar het hoofdstuk financiën.

Financieel meerjarenbeeld

De ontwikkeling van ons financieel meerjarenbeeld ziet er als volgt uit:

Exploitatie (bedragen x€ 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Primitieve begroting	298	593	59	424
Wijzigingen tot 1e VGR	-18	-18	-18	-384
1e Voortgangsrapportage	-6.271	-6.174	-6.096	-5.856
Stand meerjarenbegroting tot de Kadernota	**-5.990**	**-5.599**	**-6.055**	**-5.815**
Mutaties kadernota				
1. Autonome ontwikkelingen	-3.452	-3.508	-3.402	-2.916
2. Actualisatie bestaand beleid	-305	-15	-5	-5
3. Nieuw beleid	-506	-231	-184	-74
5. Dekkingsplan	555	1.230	1.530	1.530
Totaal mutaties Kadernota	**-3.708**	**-2.524**	**-2.061**	**-1.465**
Mutaties reserves Kadernota				
Begrotingssaldo na kadernota	**-9.699**	**-8.123**	**-8.115**	**-7.280**

Opmerkingen:

- *Door de bedragen te presenteren x € 1.000 kan er sprake zijn van afrondingsverschillen.*

Toelichting financiële ontwikkelingen op hoofdlijnen

Op basis van de financiële verwerking van onze ambities laat het financieel meerjarenbeeld structureel een negatief resultaat zien. Het negatieve saldo dat is gepresenteerd in de 1e voortgangsrapportage loopt, op basis van de voorstellen in deze Kadernota, verder op. De 1e voortgangsrapportage liet een structureel negatief resultaat zien vanaf 2020 van € 6 miljoen. In deze Kadernota stijgt het tekort naar € 9,7 miljoen in 2020, aflopend naar afgerond €7,3 miljoen in 2023.

De belangrijkste financiële effecten in deze Kadernota voor 2020 zijn:

Algemene uitkering € 1.598.000 V
De berekening van de Algemene uitkering uit het gemeentefonds in deze Kadernota is gebaseerd op de zogenaamde 'december-circulaire 2018' van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Stelpost kostenstijging 2020 € 1.225.000 N
De Algemene Uitkering is gebaseerd op prijspeil 2020. Dit betekent dat bij alle andere begrotingsposten rekening moet worden gehouden met een prijsstijging (inflatie). De uitkomst van € 1.225.000 zetten wij op een stelpost. Deze stelpost wordt bij de begroting 2020 ingezet.

Brandweerbijdrage VGGM € 115.000 N
Conform de meerjarenbegroting 2020-2023 bedraagt de brandweer-bijdrage aan VGGM voor Zevenaar in 2020 € 2.420.000. Naast de impact met de Omgevingswet heeft vooral de loon- en prijsindex een effect.

Structurele stijging kosten Wmo - Hulp bij het Huishouden € 125.000 N
Bij het opstellen van de Kadernota 2018 - 2022 hebben wij op basis van de toen beschikbare gegevens, waaronder met name de werkelijke zorguitgaven in 2017 een inschatting gemaakt van de te verwachten kosten voor de jaren vanaf 2019. Voor het personeel werkzaam in de thuiszorg als Hulp bij het Huishouden is er een nieuwe CAO van kracht. De tarieven die de gemeente voor deze zorg moet betalen komen hierdoor hoger uit. Ook stijgen de tarieven voor de producten voor Hulp bij Huishouden als gevolg van de uniformering van tarieven binnen de regio. We gaan er van uit dat de stijging van de zorgkosten, zoals die zich in 2018 heeft voorgedaan, structureel is. We voorzien zelfs, gelet op de landelijke trend dat de instroom ook in 2020 nog steeds toeneemt. Dit zorgt voor een stijging van € 125.000.

Structurele stijging kosten jeugdzorg € 2.215.000 N
We gaan ervan uit dat de stijging van de zorgkosten, zoals die zich in 2018 heeft voorgedaan, structureel is. Het gaat daarbij om een stijging van het aantal cliënten met 16%. We voorzien, gelet op de landelijke trend dat de instroom in de jeugdhulp nog steeds toeneemt. Daarom zien wij ons genoodzaakt om ook voor 2020 rekening te houden met een stijging met hetzelfde percentage.

Structurele stijging kosten Wmo - Begeleiding € 300.000 N
De uitgaven voor de Wmo begeleiding zijn in 2018 ten opzichte van 2017 met € 260.000 gestegen. We verwachten dat deze stijging van de zorgkosten van 7% ten opzichte van voorgaand jaar zich de komende jaren zal voortzetten. Daarmee prognosticeren wij dat de toename van de uitgaven over 2020 uitkomt op € 300.000.

Ontwikkelingen BUIG-budget/uitkeringslasten € 387.000 N
We houden rekening met de recente ontwikkelingen voor wat betreft de BUIG-uitgaven en inkomsten (uitkeringslasten/-baten, specifieke uitkering). Het nadeel van € 387.000 is verwerkt in deze kadernota.
De redenen hiervoor zijn:

- Een verwachte korting van 3% op het BUIG-budget (specifieke uitkering van het ministerie van SZW). Dit als gevolg van een daling van het landelijk bijstandsbestand. Uitgaande van het voorlopige BUIG-budget van € 11.046.000 en de korting 3% bedraagt het budget voor 2020 € 10.715.000. De bijstelling ten opzichte van de raming van € 10.800.000 in de vastgestelde meerjarenbegroting 2019-2022, voor de jaren 2020 e.v., is € 85.000 (nadeel/lagere baten).
- Op grond van de eerste managementrapportage over 2019 van de RSD verwachten wij dat de schadelastbeperking zoals opgenomen in de Businesscase van de RSD behorend bij de 'Nieuwe opdracht van de RSD' niet volledig wordt gerealiseerd. Een aanpassing van de verwachte schadelastbeperking tot 65% wordt noodzakelijk geacht (bijstelling schadelastvermindering: 35% van € 864.233 = € 302.000 nadeel/hogere uitkeringslasten).

Automatisering € 345.000 N

De kosten voor I&A ramen we bij met in totaal € 345.000. De kosten in eigen huis van software, onderhoud applicaties, updates en consultancy zijn de afgelopen jaren toegenomen. De budgetten 2017 van de beide voormalige gemeenten zijn samengevoegd tot een 1+1 begroting 2018 en niet verhoogd omdat de kostenontwikkeling niet goed in te schatten was.
Een ander deel van de toegenomen kosten houdt verband met de duurdere licenties van MS Office die het plaats- en tijdsonafhankelijk werken voor alle medewerkers mogelijk maken. Tenslotte is de bijdrage aan de RID voor het jaar 2020 verhoogd met in hoofdzaak de prijs- en loonindex.

Aardgasvrij Zevenaar € 150.000 N

De ambitie van Zevenaar om in 2040 aardgasvrij te zijn gaat naast een technisch vraagstuk ook over gedragsverandering. In de Warmtevisie Zevenaar is de werkwijze – de Wijk van de Toekomst aanpak - omschreven. Als pilot is Angerlo gestart en zal Riverparc opgepakt worden. De kosten van dit proces zijn geraamd op € 150.000.

Uitvoering beleidsplan vrijetijdseconomie € 176.000 N

Voor de uitvoering van het beleidskader vrijetijdseconomie vragen wij u om incidenteel € 100.000 in 2020 beschikbaar te stellen. Naast dit incidentele bedrag stellen wij u voor om structureel € 76.000 in 2020 en vanaf 2021 € 80.500, oplopend tot € 89.500 in 2023 beschikbaar te stellen om de beoogde resultaten te halen. Deze middelen kunnen worden gedekt door een verhoging van de toeristenbelasting met € 0,20 per overnachting en de verwachte stijging van het aantal overnachtingen (vanaf 2021). Voor de stijging van de toeristenbelasting is in deze kadernota een afzonderlijk voorstel opgenomen.

Vrijval stelpost IBP € 500.000 V

In de begroting 2019 is een stelpost opgenomen voor uitvoering van het Interbestuurlijk Programma (IBP) voor de jaren 2020 tot en met 2022. In deze kadernota stellen wij voor om, gezien de financiële situatie van de gemeente, de stelpost te laten vrijvallen. Het gaat om € 500.000 in 2020, € 750.000 in 2021 en € 1.000.000 vanaf 2022.

Weerstandsvermogen

In deze paragraaf gaan wij kort in op de ratio van het weerstandsvermogen. Dit doen wij op basis van een globale berekening, rekening houdende met de uitkomsten van de Jaarstukken 2018 en het jaar 2019 (de 1e voortgangsrapportage). De meerjarige tekorten uit deze kadernota zijn in deze berekening van het beschikbare weerstandscapaciteit niet meegenomen.
In de berekening gaan wij uit van de meest actuele risico inschatting. Daarnaast houden wij bij de stand van de algemene reserve rekening met toekomstige toevoegingen en onttrekkingen.

Op basis van de globale actualisatie geeft de ratio de volgende uitkomst:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{28.400.000}{14.000.000} = 2{,}0$$

Deze uitkomst van het weerstandsvermogen kan als ruim voldoende worden gekenmerkt. Dit betekent dat de financiële risico's ruim voldoende afgedekt worden. De ratio moet minimaal 1,0 zijn. Met andere woorden: € 14.400.000 kan maximaal worden aangewend om bijvoorbeeld tekorten te dekken.

Indien we rekening houden met de verwachte tekorten in de jaren 2020 tot en met 2023 én met de zoek- en denkrichtingen, dan daalt het weerstandsvermogen naar 1,4.

THEMA'S

1. PARTICIPATIE

Omschrijving
We leven in een netwerksamenleving. Dit betekent iets voor de rol van de gemeente. Het werk dat wij doen, het beleid dat wij maken is van en voor onze inwoners. Participatie vanuit onze inwoners wordt de nieuwe standaard. Dit houdt in dat we onze inwoners uitdagen om zelf met ideeën te komen over beleid, deel te nemen aan beleidsvorming of zelf beleid te initiëren. Dit vraagt in de eerste plaats van onszelf als gemeente (raad, college en organisatie) dat we dingen anders gaan doen. We gaan onze rol als verbinder spelen binnen het lokale netwerk van onze gemeente. Dit betekent dat wij binnen de lokale gemeenschappen onze inwoners kennen, zodat zij ons ook kennen. We doen dit door het werk van de dorpsraden en wijkraden te ondersteunen en stimuleren, door rondetafelgesprekken te organiseren en het introduceren van innovatieve vormen van participatie (zoals inwonerspanels/G1000).

WAT WILLEN WE?

0.2 Dienstverlening en gemeentelijke organisatie

We willen een optimale dienstverlening realiseren door ons te richten op de drie focuspunten 'Service op Maat, Verbindend en Gastvrij' uit onze dienstverleningsvisie 'Samen Sterker'. We maken dit concreet door meetbare doelstellingen te bepalen en willen onze dienstverlening aan de hand hiervan meten en verbeteren. Het is ons doel onze dienstverlening de komende jaren verder vorm te geven en te versterken. Wij willen onze gemeentelijke organisatie op orde hebben, moderniseren en vernieuwen.

2. SOCIAAL DOMEIN EN LEEFBAARHEID

Omschrijving
De overkoepelende doelstelling (opgave) in het sociaal domein is het vergroten van de kansen en mogelijkheden van inwoners. Hiervoor richten we ons op de gehele samenleving als een systeem, omdat een krachtige samenleving bijdraagt om de kansen en mogelijkheden van kwetsbare inwoners te vergroten. We sluiten daarbij aan bij de kracht van de Zevenaarse samenleving in de vorm van eigen kracht, stimulering en versterking van informele netwerken en algemene voorzieningen. Daar waar nodig bieden we een vangnet voor kwetsbare inwoners, bijvoorbeeld via armoedebeleid en schuldhulpverlening. Voor het realiseren van de opgave zijn er subdoelstellingen op de thema's maatschappelijke ontwikkeling, jeugd, (arbeids)participatie, onderwijs, volksgezondheid en sport. Binnen al deze thema's worden activiteiten uitgevoerd die aan de overkoepelende doelstelling bijdragen en steeds meer in samenhang worden uitgevoerd.
We willen dat inwoners zich geaccepteerd voelen en deelnemen in sociale verbanden. In de Zevenaarse dorpen en wijken hebben bewoners aandacht voor elkaar en ze helpen naar vermogen mee aan de vitalisering van dorp of wijk. Goede informatievoorziening en een ondersteuningsstructuur zijn belangrijk om preventief te werken en een beroep op langdurige en zware zorg te voorkomen. Het is daarom van belang dat op wijk- en buurtniveau mensen elkaar ontmoeten, leren kennen en er laagdrempelige informatie en ondersteuning beschikbaar is. De buurtbewoners zelf, buurtinitiatieven, verenigingen, vrijwilligersorganisaties, accommodaties en de gebiedsteams zijn de belangrijkste instrumenten om dit te ontwikkelen en te realiseren. Daarnaast willen we dat de mensen in de Zevenaarse dorpen en wijken met plezier wonen en dat ze zich actief inzetten voor elkaar en de leefbaarheid van hun buurt.

WAT WILLEN WE?

1.1 Beperken en bestrijden van branden, rampen en zware ongevallen

Het voorkomen en op een goede manier bestrijden van branden, rampen en zware ongevallen.

1.2 Bewaken van de openbare orde en veiligheid

Onze inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en bezoekers zijn en voelen zich veilig in onze gemeente.

4.1 Onderwijs

Het is ons doel dat onze kinderen en jonge inwoners minimaal een startkwalificatie behalen om hun kansen op een goede toekomst, participatie aan de samenleving en hun economische onafhankelijkheid te vergroten. We willen daarom een goede toegankelijke (pedagogische) infrastructuur voor scholen in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs met een doorgaande lijn voor 0- tot 23-jarigen in onze gemeente. Hierbij zoeken wij voortdurend samen met het onderwijs naar nieuwe verbindingen, in zowel de lokale gemeenschap als in het bedrijfsleven.

4.2 Kinderopvang

Peuters, vanaf 2 jaar, krijgen toegang tot een kwalitatieve peutervoorziening binnen de kinderopvang. Een betekenisvolle speelleeromgeving stimuleert de ontwikkeling van peuters. Daarmee leggen we voor alle peuters een sterke basis voor een goede start in het onderwijs.

6.1 Structuurversterking (overkoepelend) incl. toegang

Het versterken van de sociale structuur én de 'basis op orde' in onze gemeente. Het gaat hier om het geheel van inwoners, organisaties, diensten en voorzieningen. De essentie is de samenhang tussen de mensen te versterken, de leefbaarheid te vergroten en de participatie in de stad, dorpen en wijken te bevorderen. Wij versterken deze structuur onder andere door inwoners en organisaties te faciliteren bij initiatieven, hen daarbij te ondersteunen en te positioneren. Daarbij investeren we in ontmoeting dichtbij onze inwoners en maatschappelijke partners. Als regisseur stellen wij ons actief op om verbindingen te initiëren en te stimuleren. Het gaat tot slot ook om grip op de kosten en flexibiliteit ten aanzien van inkoop en verantwoording binnen het sociaal domein te versterken.

6.2 Jeugd en maatschappelijke ondersteuning

We gaan op het gebied van jeugd en maatschappelijke ondersteuning uit van de kracht van de samenleving en sluiten aan bij de leefwereld van inwoners en gezinnen. Onze activiteiten zijn erop gericht de inwoners in hun kracht te zetten en de samenleving actiever te maken. Hierbij houden we oog voor kwetsbaarheid, vergrijzing en voor jeugd en gezin. Daarbij zijn we gericht op het verminderen van de kosten van jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning.

6.3 (Arbeids)Participatie

Wij willen de zelfredzaamheid van onze inwoners, de sociale cohesie en de lokale economie bevorderen. Daarom streven wij naar een inclusieve arbeidsmarkt. Een arbeidsmarkt waaraan alle inwoners zo zelfstandig mogelijk kunnen deelnemen, ongeacht leeftijd, achtergrond of arbeidshandicap. Inwoners die minder zelfredzaam zijn, ondersteunen wij door middel van verschillende voorzieningen.

7.1 Gezondheidszorg

We willen dat iedereen in onze gemeente gezond kan leven en opgroeien. Het accent ligt daarbij op jeugd en ouderen.

8.1 Ruimtelijke Ordening

Wij streven naar een goede balans tussen de ontwikkeling van de stad Zevenaar met een bovenlokaal en regionaal voorzieningenniveau en leefbare kernen met een eigen lokaal voorzieningenaanbod. We maken gewenste (ruimtelijke) ontwikkelingen mogelijk en bevorderen de ruimtelijke kwaliteit en een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. Hierbij respecteren wij het landschap en de daarin aanwezige natuur- en cultuurhistorische waarden.

8.2 Stedelijke vernieuwing

Via stedelijke vernieuwing zetten we in op de vitaliteit in dorpen en wijken. We nemen fysieke maatregelen die nodig zijn om wijken en dorpen toekomstbestendig te maken.

8.3 Wonen en bouwen

Wij hebben een toekomstbestendige woningvoorraad. Voor iedereen is er een geschikte woning en onze inwoners wonen prettig.

8.4 Handhaving

Beschermen van de kwaliteit van de (leef-)omgeving door toezicht en handhaving.

3. ECONOMIE EN VRIJETIJDSECONOMIE

Omschrijving
Wij hebben de ambitie om op een gezonde en robuuste wijze de economie van Zevenaar verder te ontwikkelen door bestaande kwaliteiten te behouden of te versterken. Onze focus ligt op de sectoren maakindustrie, logistiek & transport en vrijetijdseconomie. Deze sectoren passen het beste bij het DNA en de positie van onze gemeente in de regio. In dit kader staan wij voor regionale grensoverschrijdende samenwerking.
De economische diversiteit die onze gemeente kenmerkt, ook de agrarische sector is een belangrijke economische pijler in Zevenaar, biedt een stevig fundament voor gerichte en stabiele groei. Wij zijn erop gericht dat ondernemers een goed en aantrekkelijk vestigingsklimaat in onze gemeente aantreffen en mogelijkheden krijgen om hun activiteiten uit te kunnen bouwen.
Wij willen dat iedereen, ook de mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, er in slaagt te profiteren van de kansen die de economische groei biedt. Daarom gaan we deze mensen extra begeleiden, ondersteunen en stimuleren in hun zoektocht naar werk. Waar kansen liggen, zorgen we dat ze gepakt kunnen worden.
Mensen die (nog) niet deel kunnen nemen aan de reguliere arbeidsmarkt, vragen we op andere wijze een bijdrage aan onze gemeente te leveren. Via de RSD, het UWV en Scalabor geven wij mensen de mogelijkheid om zichzelf te ontwikkelen en stimuleren we het om weer aan het werk te gaan.

WAT WILLEN WE?

3.1 Versterken economische ontwikkeling

Het versterken van de economische structuur, waarbij de focus ligt op logistiek, de maakindustrie, riviergebonden bedrijvigheid en vrijetijdseconomie.

3.2 Ruimte bieden voor ondernemen

Het bieden van voldoende en kwalitatief goede werklocaties, waarin ruimte is voor nieuwvestiging en uitbreiding van bestaande bedrijven.

3.3 Dienstverlening aan ondernemers

Een goede waardering van onze dienstverlening door ondernemers.

3.4 Gebiedsmarketing

Wij willen de naamsbekendheid van onze gemeente vergroten en economische groei realiseren. Economische groei zorgt voor behoud van het bovenlokale voorzieningenniveau. Het is ons doel de toeristische en recreatieve kwaliteiten van onze prachtige gemeente te promoten en bezoekersaantallen te verhogen. We willen ondernemers aantrekken door hen bekend te maken met het positieve vestigingsklimaat voor bedrijven in onze gemeente.

5.1 Sport

Het is ons doel is dat alle inwoners in een leefbare en gezonde samenleving elkaar in de eigen omgeving kunnen ontmoeten en (gezamenlijk) kunnen sporten en bewegen, mede gericht op een gezonde levensstijl.

5.2 Kunst en cultuur

Wij willen een divers cultureel en educatief aanbod, dat kwalitatief sterk is en voor inwoners gemakkelijk toegankelijk en dat bijdraagt aan welbevinden, creatief denken en plezier. Daarbij is cultuur belangrijk om de aantrekkingskracht van onze gemeente verhogen. Ons doel is dat cultuur bijdraagt aan het versterken van leefbaarheid, zelfredzaamheid, ontmoeting en verbinding.

5.3 Cultuurhistorisch erfgoed

We willen ons erfgoed behouden voor toekomstige generaties. Ook willen we het draagvlak voor behoud van ons erfgoed onder onze inwoners vergroten, door het meer te promoten en te vermarkten. Onze monumenten en cultuurhistorisch landschap dragen bij aan het versterken van de vrijetijdseconomie.

5.4 Vrijetijdseconomie

Vrijetijdsbesteding van Nederlandse en buitenlandse gasten draagt bij aan de Zevenaarse economie en daarmee ook aan de werkgelegenheid in de regio. Daarnaast heeft vrijetijdseconomie een positief effect op de leefbaarheid in onze gemeente. Wij streven naar een toename van het aantal banen in de sector recreatie-toerisme ten opzichte van het totaal aantal banen in onze gemeente stijgt van 6,6% in 2016 naar 6,8% in 2022.

WAT DOEN WE?

3.1 Versterken economische ontwikkeling

3.1.5 Uitvoeren Liemerse economische visie — Jaar realisatie 2023

Soort Nieuw beleid

De ambitie van de Liemers economische visie is het beter benutten van ontwikkelkansen en economische potentie van de Liemers door het regionaal inzetten en leveren van extra inspanningen op de speerpunten logistiek, maakindustrie en vrijetijdseconomie (inclusief retail).
De volgende doelstellingen willen we bereiken:
- Groei werkgelegenheid met 5% per jaar.
- Groei werkgelegenheid voor hoogopgeleide arbeidskrachten met 2% per jaar.
- Opstellen regionale ontwikkelagenda die als basis dient voor nieuwe werklocaties.
- Gezamenlijke branding op logistiek en vrijetijdseconomie.
- Kennisdeling, innovatie en samenwerking in de maakindustrie.

Bedragen x € 1.000

Naam	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Exploitatie	45	45	45	

Toelichting

De gezamenlijke uitvoering van de Liemerse economische visie richt zicht op de thema's: logistiek, maakindustrie en vrijetijdseconomie (inclusief detailhandel). Voor deze aanpak vragen wij drie jaar lang € 45.000 (2020 t/m 2022). Deze economische visie krijgt u separaat ter besluitvorming aangeboden.

5.4 Vrijetijdseconomie

5.4.6 Uitvoeren beleidsplan vrijetijdseconomie — Jaar realisatie 2030

Soort Nieuw beleid

Om te komen tot een prettigere leefomgeving en meer werkgelegenheid voeren wij het beleidskader vrijetijdseconomie uit. Dit bestaat uit de volgende taakvelden:
1. Toeristische infrastructuur (paden, routenetwerken, bewegwijzering)
2. Ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie
3. Samenwerking en kwalitatief en innovatief ondernemerschap
4. Marketing, informeren en inspireren

Bedragen x € 1.000

Naam	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Exploitatie	176	81	85	90

Toelichting

Voor de uitvoering van het beleidskader vrijetijdseconomie vragen wij u om bovenstaande bedragen beschikbaar te stellen. De structurele uitgaven kunnen worden gedekt door een verhoging van de toeristenbelasting. Hiervoor is separaat een voorstel in deze kadernota opgenomen. Naast deze structurele uitgaven wordt in 2020 incidenteel € 100.000 gevraagd.

4. DUURZAAMHEID

Omschrijving
Wij werken aan een duurzame samenleving. Wij willen iedereen betrekken bij de verduurzaming van de gemeente en regio. Hiervoor ontwikkelen we een nieuwe duurzaamheidsvisie. Dat doen we samen met lokale ondernemers, onderwijsinstellingen, woningcorporaties en inwoners.
Een duurzame toekomst vraagt om een wezenlijk andere manier van handelen door inwoners, bedrijven, instellingen, bezoekers en de gemeente zelf.
Duurzaamheid is dus meer dan duurzame energieopwekking, mobiliteit, afvalscheiding en hergebruik. Duurzaamheid gaat wat ons betreft over de manier waarop we in de toekomst willen wonen, werken, leren en leven met zorg voor onze aarde.
We verankeren duurzaamheid in alle gemeentelijke beleidsterreinen, wij kiezen binnen elk thema voor duurzame oplossingen. Bij de totstandkoming van beleid zullen we steeds het thema duurzaamheid in de voorbereiding en afweging meenemen. Duurzaamheid wordt een vast thema in de voorstellen die wij aan u doen.

WAT WILLEN WE?

4.3 Natuur- en Milieueducatie (NME)

Wij willen dat inwoners, waaronder kinderen, in staat zijn om bewuste keuzes te maken ten aanzien van een duurzame en leefbare samenleving.

5.3 Cultuurhistorisch erfgoed

We willen ons erfgoed behouden voor toekomstige generaties. Ook willen we het draagvlak voor behoud van ons erfgoed onder onze inwoners vergroten, door het meer te promoten en te vermarkten. Onze monumenten en cultuurhistorisch landschap dragen bij aan het versterken van de vrijetijdseconomie.

7.2 Duurzaamheid (energietransitie en CO_2 reductie)

In 2020 is minimaal 20% van de benodigde energie voor onze hele gemeente duurzaam opgewekt. In 2040 is dit 100%.

7.3 Duurzaam inzamelen en verwerken afval

In 2020 voldoen wij aan de doelstelling uit het programma Van Afval Naar Grondstof (VANG) van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Die doelstelling is maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar in 2020.

7.4 Afvalwater en waterhuishouding

Wij willen de duurzaamheid in de buitenruimte bevorderen. Daarnaast hebben wij de wettelijke zorgplicht om het stedelijk afvalwater in te zamelen en te transporteren, de afvoer van het regenwater in de openbare ruimte en de grondwaterstand. Deze gemeentelijke taken zijn vastgelegd in het Watertakenplan De Liemers (WTP) 2017-2021.

7.5 Milieu

Wij willen een duurzame en gezonde omgeving om in te leven. Samen met de Omgevingsdienst Regio Arnhem zetten we ons daarom in voor een doelmatige uitvoering en handhaving van milieuwetgeving.

8.2 Stedelijke vernieuwing

Via stedelijke vernieuwing zetten we in op de vitaliteit in dorpen en wijken. We nemen fysieke maatregelen die nodig zijn om wijken en dorpen toekomstbestendig te maken.

8.3 Wonen en bouwen

Wij hebben een toekomstbestendige woningvoorraad. Voor iedereen is er een geschikte woning en onze inwoners wonen prettig.

5. MOBILITEIT EN BEREIKBAARHEID

Omschrijving
Wij bevorderen de groei van de mobiliteit en de bereikbaarheid zonder dat dit ten koste gaat van de veiligheid en de leefbaarheid. Daarom zijn innovatieve en duurzame oplossingen nodig.
Met name het economisch belangrijke verkeer (zoals het zakelijk verkeer en het goederenvervoer) is van grote betekenis voor de regionale economie en groeit aanzienlijk, vooral op de weg. De betrouwbaarheid van het verkeerssysteem wordt steeds belangrijker voor de economie. De aanpassingen van de rijkswegen A12 en A15 en de aansluiting van ons gemeentelijk wegennet daarop is van cruciaal belang. Vervoer over water kan voor een ontlasting van het wegennet zorgen en zal worden gestimuleerd.
In de dorpen moeten alle voorzieningen bereikbaar zijn voor hun inwoners. Een goede verbinding tussen dorpen en stad is daarbij van groot belang. Naast verbindingen voor fiets en auto streven wij naar een goede verbinding met openbaar vervoer tussen de kernen en voorzieningen (in grotere kern of stad).

WAT WILLEN WE?

2.1 Verkeer en vervoer

In het kader van een goede bereikbaarheid streven wij naar goede ontsluitingen van onze kernen. Wij willen een goede verbinding naar de verbrede A12 en de doorgetrokken A15 realiseren en het onderliggende wegennet hier goed op aansluiten. Wij streven naar een directe verbinding van het Gelders Eiland op de hoofdwegenstructuur (A12), waarbij er aandacht is voor de leefbaarheid in de kernen. Om het fietsgebruik te stimuleren en de fietsveiligheid te waarborgen, zorgen wij voor een goed netwerk van fietsvoorzieningen en -fietspaden. In de stad Zevenaar, tussen de kernen onderling en naar de omliggende gemeenten.

2.2 Parkeren

Wij willen de parkeerdruk in het centrum van de stad Zevenaar door middel van betaald parkeren blijven reguleren.

3.1 Versterken economische ontwikkeling

Het versterken van de economische structuur, waarbij de focus ligt op logistiek, de maakindustrie, riviergebonden bedrijvigheid en vrijetijdseconomie.

3.2 Ruimte bieden voor ondernemen

Het bieden van voldoende en kwalitatief goede werklocaties, waarin ruimte is voor nieuwvestiging en uitbreiding van bestaande bedrijven.

6. VERBETEREN BESTUURSCULTUUR

Omschrijving
Wij stellen in ons handelen dienstbaarheid aan onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties centraal.
De samenwerking tussen raad, college en organisatie is meer open en transparant. We werken daarbij als eenheid met duidelijkheid over onze eigen rollen. We verbeteren de bestuurscultuur en de respectvolle omgang met elkaar.
Cultuur gaat over menselijk gedrag, groepsgedrag en de geschreven en ongeschreven regels binnen een samenleving. Bestuurscultuur gaat over hetzelfde, maar dan in de context van een bestuurlijke omgeving. Het gaat over de mores. Onze nieuwe gemeente is ontstaan vanuit twee bestuursculturen met elk hun pluspunten en minpunten. We werken actief aan het scheppen en ontwikkelen van een nieuwe bestuurscultuur waarin nadrukkelijk de positieve aspecten vanuit het verleden worden meegenomen als basis voor een nieuwe verbeterde bestuurscultuur.

WAT WILLEN WE?

0.1 Goed bestuur

Inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers voelen zich optimaal betrokken bij de totstandkoming van ons beleid en zijn tevreden over de kwaliteit van ons bestuur.
We willen dat voor inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers inzichtelijk is wat we als bestuur doen en waar we het gemeenschapsgeld voor inzetten. Betrokkenheid en betrouwbaarheid zijn kenmerkend voor onze gemeenteraad en college.

0.2 Dienstverlening en gemeentelijke organisatie

We willen een optimale dienstverlening realiseren door ons te richten op de drie focuspunten 'Service op Maat, Verbindend en Gastvrij' uit onze dienstverleningsvisie 'Samen Sterker'. We maken dit concreet door meetbare doelstellingen te bepalen en willen onze dienstverlening aan de hand hiervan meten en verbeteren. Het is ons doel onze dienstverlening de komende jaren verder vorm te geven en te versterken. Wij willen onze gemeentelijke organisatie op orde hebben, moderniseren en vernieuwen.

0.3 Financieel beleid

We willen een gezonde en solide financiële positie en huishouding. Dit betekent een begroting die structureel en reëel sluitend is en waarbij risico's zijn afgedekt.

PROGRAMMA'S

BESTUUR EN ONDERSTEUNING

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden bestuur, gemeentelijke organisatie, dienstverlening en belastingen.

Wat willen we?
We willen een faciliterende netwerkgemeente zijn. We willen open staan voor initiatieven van onze inwoners, organisaties en bedrijven. We richten ons op digitale dienstverlening en persoonlijke contacten.
We willen dat onze inwoners onze dienstverlening als goed en betrouwbaar ervaren. Onze gemeenteraad en college richten zich op integer, democratisch bestuur, waarbij het ons doel is transparant en open te zijn als bestuur.

Ontwikkelingen
Informatievoorziening & Automatisering
De digitalisering in de maatschappij en daarmee van onze gemeentelijke dienstverlening en werkprocessen zal alleen maar toenemen. Bovenregionale initiatieven en samenwerking, toenemende wet- en regelgeving op het gebied van informatiebeveiliging en privacy, de beweging naar meer procesmatig en planmatig werken, informatie gestuurd werken en business intelligence zullen komende jaren extra investeringen vragen. Ook in de bedrijfsvoering wordt meer en meer gewerkt buiten de oude kaders van vaste werkplek en vaste kantoortijden. De gemeente Zevenaar gaat hierin mee en stimuleert het tijd- en plaatsonafhankelijk werken voor de gehele organisatie. De verwachting is dat bovengenoemde ontwikkelingen de uitgaven aan automatisering, informatievoorziening en –beveiliging jaarlijks doen toenemen.

Burgerparticipatie
De 'participatiesamenleving' is al jaren niet meer weg te denken. Burgers zijn of worden betrokken bij gemeentelijk beleid. Wij spelen in op de ideeën van bewoners. Door initiatieven te omarmen, stimuleren en faciliteren. Dit vindt plaats in verschillende gradaties en uiteenlopende vormen. Van een traditionele vorm als mantelzorg of vrijwilligerswerk, tot de herinrichting van een woonwijk of het beheren van een buurthuis. We dagen onze inwoners uit om zelf met ideeën te komen en te participeren bij beleidsvorming of zelfs beleidsvorming te initiëren. Dit is steeds de start bij het maken van nieuw beleid. Het is immers van en voor onze inwoners. Of het nu gaat om de invoering van de omgevingswet of om de kanteling binnen het sociaal domein.

Wet Open Overheid
Deze Wet, die naar verwachting in 2019 door het parlement wordt aanvaard, heeft als doel de transparantie en verantwoording van de overheid te bevorderen door overheden te verplichten zoveel als mogelijk informatie in een vroegtijdig stadium actief openbaar te maken en te publiceren. Op sommige terreinen heeft Zevenaar ervaring met openbare en vindbare informatie, bijvoorbeeld vergaderstukken raad of lokale regelgeving. Voor andere categorieën informatie, met soms een hoog volume, zal het nog een forse inspanning vergen om actieve openbaarheid goed geregeld te krijgen.

Datagedreven sturen
Door technologische ontwikkelingen verandert de samenleving snel. Datagedreven sturing levert een bijdrage aan de basis op orde (zoals nieuwe wetgeving rond overheidsinformatie) en het vergroten van de effectiviteit en efficiëntie. Hiermee streven we aan de hand van het collegeprogramma naar bijvoorbeeld verbetering van dienstverlening, kostenbesparingen en het vergroten van publieke meerwaarde voor inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners. Het college heeft in 2019 het plan van aanpak vastgesteld en bepaald dat we de positie innemen van de slimme volger. Hiervoor heeft het college een organisatieplan opgesteld waarin de organisatorische en financiële consequenties zijn opgenomen. Om hieraan invulling te geven vragen wij in deze Kadernota incidenteel financiele middelen aan.

Beleidskaders

- Besturingsfilosofie
- Dienstverleningsvisie
- Inkoop- en aanbestedingenbeleid 2017 Liemerse gemeenten en SDL
- Coalitieakkoord 2018-2022 (2018)
- Collegeprogramma 2018-2022 (2018)
- Financiële verordening Zevenaar 2018 (2018)
- Nota Verbonden Partijen
- Nota reserves en voorzieningen
- Nota activering & afschrijving

WAT WILLEN WE?

0.1 Goed bestuur

Inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers voelen zich optimaal betrokken bij de totstandkoming van ons beleid en zijn tevreden over de kwaliteit van ons bestuur.
We willen dat voor inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers inzichtelijk is wat we als bestuur doen en waar we het gemeenschapsgeld voor inzetten. Betrokkenheid en betrouwbaarheid zijn kenmerkend voor onze gemeenteraad en college.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Werkelijk 2012	Werkelijk 2016	Begroting 2020	Begroting 2023
Formatie (aantal Fte per 1.000 inwoners)	2018		7,23			7,32	7,32

Toelichting
De formatie zoals die is vastgesteld voor het jaar 2019 bedraagt 310 fte. Zie ook de paragraaf bedrijfsvoering uit de begroting 2019. Per 1.000 inwoners is het aantal fte's gestegen tot 7,32 fte.
Wij verwachten een lichte stijging in de formatie, als gevolg van nieuwe taken en bestuurlijke opgaven.

Apparaatskosten (in € per inwoner)	2018		621			625	625

Toelichting
De formatie is in de loop van 2018 en 2019 uitgebreid als gevolg van besluitvorming Kadernota 2018-2022. Dit heeft een stijging tot gevolg bij salarissen, inhuur, I&A, intern beheer en P&O-uitgaven.

Bezetting (aantal Fte per 1.000 inwoners)	2018		6,21			6,59	6,59

Toelichting
De werkelijke bezetting is eind 2018 267 fte. Per 1.000 inwoners komt dit neer op 6,21. We verwachten dat de bezetting met eigen medewerkers toe neemt. We nemen afscheid van inhuurkrachten en externen, zodat de opgebouwde kennis in de organisatie blijft. Daarnaast is een toename in de formatie verwacht naar 315 fte, uitgaande van een bezetting van 90% hoort daar een bezetting bij van 283,5 fte, per 1.000 inwoners 6,59.

Externe inhuur (kosten in % totale loonsom en inhuur externen)	2018		25			17	17

Toelichting

Het gaat hier om de werkelijk verwachte inhuurlasten als % van de begrote loonsom; landelijk komt deze in onze gemeentegrootteklasse uit op ± 17%. Onze doelstelling is om niet boven het landelijk gemiddelde te scoren.
In 2019 zal de externe inhuur nog rond de 20% uit komen, te verklaren als gevolg van de afronding van de herindeling, andere grote projecten, op orde krijgen Sociaal Domein en vacature-ruimte die is ingevuld met inhuur van derden.

Overhead (in % van totale lasten)	2018	9,96	10,46	10,46

Toelichting
Het saldo van het taakveld overhead wordt uitgedrukt in een percentage van de totale lasten. Kijkend naar het meerjarenperspectief zit er een stijging in de lasten van de overhead, als gevolg van de toename in overheadlasten zoals salarissen, I&A etc.

WAT DOEN WE?

Intensivering bestaande activiteiten

0.2.2 Datagedreven sturen als vernieuwende sturingspraktijk — Jaar realisatie 2020

Soort Collegeprogramma

Datagedreven sturing is het vermogen om op basis van het verzamelen en analyseren van data tot sturing op de gemeentelijke thema's te komen. Wij gaan systematisch deze nieuwe werkwijze in het primaire proces opnemen. Dit brengt met zich mee dat we een aantal organisatorische en technische condities planmatig verbeteren. Te denken valt aan competentieontwikkeling, het werken met een datastrategie en de ontwikkeling van open data. Daarbij hebben we nadrukkelijk oog voor de risico's en ethische vraagstukken die deze ontwikkeling met zich meebrengt.

Bedragen x € 1.000

Naam	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Exploitatie	47	47		

Toelichting
Datagedreven sturing levert een bijdrage aan de basis op orde (zoals nieuwe wetgeving rond overheidsinformatie) en het vergroten van de effectiviteit en efficiëntie. Hiermee streven we aan de hand van het collegeprogramma onder andere naar verbetering van dienstverlening, kostenbesparingen en het vergroten van meerwaarde voor inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners.
Om hieraan invulling te geven vragen wij u een bedrag van € 47.000 voor 2020 en 2021.

0.3.1 Uitvoeren Planning & Controlcyclus — Jaar realisatie 2022

Soort Collegeprogramma

Wij geven uitvoering aan de planning- en controlcyclus door het opstellen van een kadernota, begroting, voortgangsrapportages en jaarstukken. Beschikbare middelen zijn integraal afgewogen bij de kadernota en de begroting. In 2020 blijven wij investeren in de doorontwikkeling van de P&C-cyclus.
Daarnaast geven wij verder uitwerking aan het project 'Financiële basis op orde'. Het gaat hierbij ondermeer om de verbreding en verdieping van de kennis betreffende budgetbeheer en de geldende voorschriften, het beschrijven van werkprocessen en het optimaliseren van de financiële informatievoorziening.

Bedragen x € 1.000

Naam	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Exploitatie	50			

Toelichting
Voor de verdere uitwerking van het project 'Financiële basis op orde' is voor 2020 voor externe ondersteuning en trainingen een bedrag nodig van € 50.000. Het gaat hierbij onder meer om de verbreding en verdieping van de kennis betreffende budgetbeheer en de geldende voorschriften, het beschrijven van werkprocessen en het optimaliseren van de financiële informatievoorziening.

Doorlopende activiteiten

0.1 Goed bestuur

0.1.1 Verbeteren bestuurscultuur	Jaar realisatie	2020
0.1.2 Groeien naar een verbindende gemeente	Jaar realisatie	2022
0.1.3 Invullen bestuurlijke rol als samenwerkingspartner	Jaar realisatie	2022

0.2 Dienstverlening en gemeentelijke organisatie

0.2.1 Afronden lopende projecten voor start nieuwe projecten	Jaar realisatie	2022
0.2.2 Datagedreven sturen als vernieuwende sturingspraktijk	Jaar realisatie	2020
0.2.4 Ontwikkelen naar een moderne en professionele organisatie	Jaar realisatie	2022
0.2.5 Verbeteren dienstverlening aan inwoners en ondernemers	Jaar realisatie	2022
0.2.7 Invoeren Wet Open Overheid	Jaar realisatie	2021

0.3 Financieel beleid

0.3.1 Uitvoeren Planning & Controlcyclus	Jaar realisatie	2022

Kengetallen gemeente

Naam	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
% Contactverzoeken voor organisatie afgehandeld binnen 2 werkdagen	61	60	70	80	80	80

Toelichting
Het percentage contactverzoeken voor de organisatie, aangemaakt door het klantcontactcentrum wanneer de betreffende medewerker niet direct bereikbaar is, afgehandeld binnen de norm van 2 werkdagen.

% Telefonische oproepen in KCC opgenomen binnen 20 seconden	64	70	80	80	80	80

Toelichting
Het percentage telefonische oproepen op het algemene nummer dat binnen 20 seconden wordt opgenomen.

% Digitale volwassenheid voor inwoners	67	71	75	80	85	90

Toelichting
Het percentage digitale volwassenheid voor inwoners, gemeten in de Monitor Doelgerichte Digitalisering van de VNG.

% Digitale volwassenheid voor ondernemers	53	58	60	65	70	75

Toelichting
Het percentage digitale volwassenheid voor ondernemers, gemeten in de Monitor Doelgerichte Digitalisering van de VNG.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten				
Primitieve begroting	83.162	84.156	82.593	82.593
Wijzigingen tot 1e VGR	821	821	16	16
1e Voortgangsrapportage	-347	-347	-347	-347
Baten tot de kadernota	**83.636**	**84.629**	**82.262**	**82.262**
Totaal mutaties baten kadernota	**1.543**	**1.774**	**1.881**	**2.416**
1. Autonome ontwikkelingen	1.543	1.424	1.531	2.016
Dividend Waterbedrijf	-55	-55	-55	-55
Aanpassing Algemene uitkering op basis van de december-circulaire 2018	1.598	1.479	1.586	2.071
2. Actualisatie bestaand beleid				50
Opstellen Integraal Accomodatieplan				50
5. Dekkingsplan		350	350	350
Actualisatie OZB-inkomsten niet-woningen		350	350	350
Totaal baten na de kadernota	**85.179**	**86.404**	**84.143**	**84.678**
Lasten				
Primitieve begroting	24.641	25.061	25.278	24.761
Wijzigingen tot 1e VGR	-2.154	-2.154	-2.946	-2.429
1e Voortgangsrapportage	-23	-29	-32	-33
Lasten tot de kadernota	**22.463**	**22.878**	**22.300**	**22.299**
Totaal mutaties lasten kadernota	**1.442**	**916**	**569**	**480**
1. Autonome ontwikkelingen	1.655	1.616	1.616	1.616
Bijdrage SDL i.v.m. Inkoop	13	13	13	13
Informatisering & Automatisering: software & licenties	345	345	345	345
Dividend Waterbedrijf				
BedrijfsHulpVerlening BHV	12	12	12	12
Wet Open Overheid	45			
Aanpassing Algemene uitkering op basis van de december-circulaire 2018				
Huisvesting primair onderwijs - Eerste inrichting Onderwijsleerpakket (OLP) en meubilair basisschool de Bem				
Nieuwbouw basischool Tamboerijn (indexering)		-6	-6	-6
Stelpost ivm kostenstijging 2020.	1.225	1.225	1.225	1.225
Ondertitelen raads- en commissievergaderingen	8	20	20	20
Basisregistratie Ondergrond (BRO)	7	7	7	7
2. Actualisatie bestaand beleid	230	80	80	55
Advieskosten Planning & Control	25	5	5	5
Tijdelijke formatie juridisch advies	80			
Opstellen Integraal Accomodatieplan				50
Tijdelijke formatie communicatie	75	75	75	
Uitvoeren vervolg project 'Financiële basis op orde'	50			
3. Nieuw beleid	112	100	54	-11
Verduurzamingsmaatregelen brandweerkazerne Zevenaar				
Datagedreven sturen	47	47		

Vervanging atletiekbaan (fundering en toplaag)		-12	-11	-11
Uitvoering juridische kwaliteitszorg	65	65	65	
5. Dekkingsplan	-555	-880	-1.180	-1.180
Vrijval stelpost inflatiecorrectie begroting 2019	-55	-130	-180	-180
Vrijval stelpost IBP begroting 2019	-500	-750	-1.000	-1.000
Actualisatie OZB-inkomsten niet-woningen				
Totaal lasten na de kadernota	**23.905**	**23.794**	**22.869**	**22.779**
Saldo voor bestemming	**61.274**	**62.610**	**61.274**	**61.899**
Mutaties reserves				
Onttrekkingen tot de kadernota	905	617	614	614
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen reserves	**905**	**617**	**614**	**614**
Toevoegingen tot de kadernota	1.827	1.607	359	359
Toevoegingen kadernota				
Totaal toevoegingen reserves	**1.827**	**1.607**	**359**	**359**
Totaal mutaties reserves	**-921**	**-989**	**255**	**255**
Saldo na bestemming	**60.353**	**61.620**	**61.529**	**62.155**

Toelichting financiële ontwikkelingen

Negatieve bedragen bij de lasten op programma o Bestuur en ondersteuning.

In de financiële tabel staat een aantal regels met een negatieve last gepresenteerd. Dit zijn doorbelastingen van rente op investeringen van het taakveld Treasury (programma 0) naar het juiste product. Financieel wordt de rente mutatie verwerkt op twee programma's. De toelichting wordt alleen gepresenteerd op het programma waar de investering plaats vindt.

Baten

1. Autonome ontwikkelingen

Dividend Waterbedrijf

Het dividend van waterbedrijf Vitens wordt structureel lager geraamd naar € 1 per aandeel. Deze prognose is afgeleid van de verplichting van de ACM (Autoriteit Consument en Markt) om tot tariefsverlaging bij Vitens over te gaan. Dit leidt tot lagere winst en een lagere dividenduitkering bij Vitens aan aandeelhouders.

Aanpassing Algemene uitkering op basis van de december-circulaire 2018

De berekening van de Algemene uitkering uit het gemeentefonds in deze Kadernota is gebaseerd op de zogenaamde 'december-circulaire 2018' van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

2. Actualisatie bestaand beleid

Opstellen Integraal Accomodatieplan

Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor onderwijs gaat onderdeel uitmaken van het Integraal Accommodatieplan (IAP) dat dit jaar wordt opgesteld. Ook het IAP dient periodiek te worden geactualiseerd waarbij het aan te bevelen is om aan te sluiten bij de cyclus van het IHP voor het onderwijs.

De kosten voor externe ondersteuning worden geraamd op € 50.000 voor 2023. Wij stellen voor de kosten ten laste van de voorziening onderhoud gebouwen te brengen.

5. Dekkingsplan

Actualisatie OZB-inkomsten niet-woningen

Vanwege de verkoop van kavels in 7Poort kunnen de OZB-opbrengsten vanaf 2021 worden verhoogd. Van de verwachte hogere opbrengst van € 600.000 vloeit ongeveer 40% weg naar het rijk vanwege een hogere korting op de algemene uitkering. Per saldo resteert een structureel voordeel van € 350.000.

Lasten

1. Autonome ontwikkelingen

Bijdrage SDL i.v.m. Inkoop

We passen de gemeentelijke bijdrage voor het onderdeel "inkoop" aan conform de meerjarenbegroting 2020-2023 van de SDL. De verhoging omvat loon- en prijsindexering.

Informatisering & Automatisering: software & licenties

De kosten voor I&A ramen we bij met in totaal € 345.000. In de informatiesamenleving is ook de gemeente in toenemende mate aan het digitaliseren. De kosten in eigen huis van software, onderhoud applicaties, updates en consultancy zijn de afgelopen jaren toegenomen. We benadrukken dat de raming hiervoor in de gemeentelijke begroting nog op het kostenniveau 2017 stond. De budgetten 2017 van de beide voormalige gemeenten zijn toentertijd samengevoegd tot een 1+1 begroting 2018 en niet verhoogd omdat de kostenontwikkeling toentertijd niet goed in te schatten was. Op dit moment kunnen we wel een reële inschatting van de verwachte kosten voor het jaar 2020 maken. Onderdeel hiervan is dan ook een "inhaaleffect" van de afgelopen jaren die we moeten bijramen.
Een ander deel van de toegenomen kosten houdt verband met de duurder wordende licenties van MS Office welke het plaats- en tijdsonafhankelijk werken voor alle medewerkers mogelijk maken. Tenslotte is de bijdrage aan de RID voor het jaar 2020 verhoogd met in hoofdzaak de prijs- en loonindex.

BedrijfsHulpVerlening BHV

Op grond van de Arbowet krijgen de preventiemedewerkers extra taken toegewezen. Het gaat om het opstellen en uitwerken van risicomaatregelen voor goede arbeidsomstandigheden in de gemeentelijke gebouwen. Omgerekend gaat het om 0,25 fte.

Wet Open Overheid

Met deze Wet verbeteren we de transparantie en publieke verantwoording van de overheid door zoveel mogelijk informatie vroegtijdig actief openbaar te maken en te publiceren. Voor invoering van de Wet is een eenmalige impuls nodig in 2020 van € 45.000. Voor de uitvoeringskosten zullen gemeenten door het rijk gecompenseerd worden.

Stelpost ivm kostenstijging 2020.

De Algemene Uitkering is gebaseerd op prijspeil 2020. Dit betekent dat bij alle andere begrotingsposten rekening moet worden gehouden met een prijsstijging (inflatie).
De uitkomst van € 1.225.000 zetten wij op een stelpost. Deze stelpost wordt bij de begroting 2020 ingezet.

Ondertitelen raads- en commissievergaderingen

De Wet Digitale Overheid en Het Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid bevorderen dat mensen met en zonder beperking op gelijke basis aan onze maatschappij moeten kunnen deelnemen. Binnen de "digitale overheid" betekent dit onder andere dat vergaderingen van raad en commissies vanaf september 2020 moeten worden ondertiteld zodra ze als digitaal archief beschikbaar en toegankelijk zijn. Dit is een wettelijke verplichting. Onze leverancier heeft hiervoor de mogelijkheid in de vorm van geautomatiseerde ondertiteling ontwikkeld. De kosten hiervoor, inclusief de inspanningen die aan het redigeren verbonden zijn, bedragen vanaf 2021 € 20.000 per jaar. In 2020 gaan we uit van 4 maanden inclusief inrichtingskosten € 8.000.

Basisregistratie Ondergrond (BRO)
De nieuwe basisregistratie BRO bevat gegevens over bijvoorbeeld bodem- en grondonderzoek, bodemkwaliteit en grondwatermonitoring. De Wet wordt in tranches ingevoerd en de gemeente Zevenaar is zowel bronhouder als gebruiker van de registratie. Om structureel de BRO bij te houden en hierover informatie te verstrekken aan in- en externe partners is voor interne capaciteit beheer en informatie € 7.000 benodigd.

2. Actualisatie bestaand beleid
Advieskosten Planning & Control
Wij vragen incidenteel budget in 2020 voor de verdere doorontwikkeling van de planning & controlcyclus. Voor de tijdelijke begeleiding en ondersteuning van de applicatiebeheerders van de tool Lias, ramen wij de kosten op € 25.000.

Vanaf 2021 vragen wij een structureel budget voor het jaarlijks inschakelen van specifieke Lias-expertise voor de ondersteuning van onze eigen LIAS-applicatiebeheerders. Wij ramen de kosten op jaarlijks € 5.000.

Tijdelijke formatie juridisch advies
Voor 2020 vragen we incidentele formatie aan voor de afhandeling van Wob en AVG verzoeken en klachten. Daarnaast vraagt de invoering van Juridische Kwaliteits Zorg een tijdelijke impuls. We gaan uit van 1 fte.

Opstellen Integraal Accomodatieplan
Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor onderwijs gaat onderdeel uitmaken van het Integraal Accommodatieplan (IAP) dat dit jaar wordt opgesteld. Ook het IAP dient periodiek te worden geactualiseerd waarbij het aan te bevelen is om aan te sluiten bij de cyclus van het IHP voor het onderwijs.

De kosten voor externe ondersteuning worden geraamd op € 50.000 voor 2023. Wij stellen voor de kosten ten laste van de voorziening onderhoud gebouwen te brengen.

Tijdelijke formatie communicatie
We stellen voor de formatie van communicatie-advies uit te breiden met 1 fte voor de duur van 3 jaar ten behoeve van het fysieke domein. Er zijn vanuit Ruimtelijke Ontwikkeling budgetten beschikbaar om de kosten te kunnen dekken, dus budgettair neutraal. Momenteel wordt inhuur ingezet voor deze werkzaamheden, door tijdelijk een medewerker in dienst te nemen, verwachten wij kosten te kunnen besparen.

Uitvoeren vervolg project 'Financiële basis op orde'
Voor de verdere uitwerking van het project 'Financiële basis op orde' is voor 2020 voor externe ondersteuning en trainingen een bedrag nodig van € 50.000. Het gaat hierbij ondermeer om de verbreding en verdieping van de kennis betreffende budgetbeheer en de geldende voorschriften, het beschrijven van werkprocessen en het optimaliseren van de financiële informatievoorziening.

3. Nieuw beleid
Datagedreven sturen
We geven verder invulling aan de technologische ontwikkelingen bij het thema Datagedreven sturen. In 2020 en in 2021 is 2 x € 47.000 nodig voor capaciteit, kennis en expertise. Eind 2021 vindt een evaluatie plaats om de effectiviteit van de datagedreven organisatie te bepalen en na te gaan of er bijstellingen wenselijk zijn.

Uitvoering juridische kwaliteitszorg
Binnen Juridische Zaken is de laatste jaren meer ondersteuning nodig gebleken op extern rechtskundig advies dan begroot. Op basis van deze ervaring is gebleken dat het huidige budget van € 60.000 per jaar onvoldoende is om noodzakelijk extern juridisch advies in te kunnen winnen. Om te kunnen bezuinigen op het budget extern rechtskundig advies zal er eerst een investering nodig zijn op juridische kwaliteitszorg. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het meer in gaan zetten op pre-mediation en de-juridisering waarmee het aantal bezwaar- en beroepsprocedures naar verwachting zal verminderen. Maar ook door te investeren in trainingen van de juridisch medewerkers en meer betrokkenheid van Juridische zaken bij het harmonisatieproces van onze huidige verordeningen en beleidsregels kan worden voorkomen dat de behoefte aan extern juridisch advies zal toenemen. Wij vragen dan ook om de komende drie jaar een bedrag van € 65.000,- extra te ramen zodat er een investering plaats kan vinden op het gebied van Juridische kwaliteitszorg. In een gedegen plan van aanpak zal uitgewerkt gaan worden hoe er, rekening houdend met de te verwachte kosten voor extern juridisch advies, toch al in het eerste jaar geïnvesteerd kan worden in juridische kwaliteitszorg.

5. Dekkingsplan
Vrijval stelpost inflatiecorrectie begroting 2019
In de begroting 2019 is een stelpost opgenomen voor inflatiecorrectie voor de jaren 2019 tot en met 2022. De inflatiecorrectie voor het begrotingsjaar 2019 hebben wij in de 1e voortgangsrapportage 2019 laten vrijvallen. In deze kadernota stellen wij voor om, gezien de financiële situatie van de gemeente, de stelpost ook in de overige jaren te laten vrijvallen. Het gaat om € 55.000 in 2020, € 130.000 in 2021 en € 180.000 vanaf 2022.

Vrijval stelpost IBP begroting 2019
In de begroting 2019 is een stelpost opgenomen voor uitvoering van het Interbestuurlijk Programma (IBP) voor de jaren 2019 tot en met 2022. In deze kadernota stellen wij voor om, gezien de financiële situatie van de gemeente, de stelpost te laten vrijvallen. Het gaat om € 500.000 in 2020, € 750.000 in 2021 en € 1.000.000 vanaf 2022.

VEILIGHEID

Omschrijving
Dit programma gaat over brandweerzorg, crisisbeheersing en integrale veiligheid.

Wat willen we?
Een gemeente waarin inwoners, ondernemers en organisaties zich veilig voelen in hun eigen woon- en werkomgeving.

Ontwikkelingen
Ondermijning
Ondermijning is een relatief nieuw fenomeen binnen de lokale overheid. Het heeft betrekking op de vermenging van de onderwereld en de bovenwereld. Het is een maatschappelijk probleem. De aanpak van ondermijning is geen exclusieve taak van de politie en het Openbaar Ministerie. Een effectieve aanpak van ondermijning vraagt om een georganiseerde overheid die alle middelen en instrumenten inzet die ze tot haar beschikking heeft. De aanpak van ondermijning moet zich richten op georganiseerde criminaliteit én op het waarborgen van de integriteit in het openbaar bestuur.

Wet Verplichte GGZ
Per 1-1-2020 treedt de wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (WvGGZ) in. De WvGGZ vervangt de Wet BOPZ (bijzondere opnemingen psychiatrische ziekenhuizen). In de nieuwe WvGGZ staat niet meer de gedwongen opname, maar de zorg centraal. De wetswijziging is onderdeel van een betere samenwerking intern tussen Zorg en Veiligheid. We sluiten aan bij de regionale projectgroep (regio Arnhem) voor de implementatie van deze wet.

Bouwen Bevolkingszorg
De VGGM is in 2018 gestart met een eigentijdse en professionele invulling van de tak Bevolkingszorg (de geregionaliseerde tak van de gemeentelijke crisisorganisatie). In 2019 volgt de implementatie van de vernieuwde kolom. Verdergaande regionale samenwerking biedt de mogelijkheid medewerkers van de crisisorganisatie beter op te leiden en te trainen. In Zevenaar moet in 2019 de crisisorganisatie worden aangepast aan het nieuwe regionale model, die staat per 1-1-2020.

Beleidskaders
- Integraal Veiligheidsplan gemeente Zevenaar 2019-2022
- Toezicht en handhavingsbeleid 2018-2022
- Beleidskader Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning 2018 en verder (2018)
- Jaarplan Integrale Veiligheid 2019 (2019)
- Plan van aanpak Ondermijning

WAT WILLEN WE?

1.1 Beperken en bestrijden van branden, rampen en zware ongevallen

Het voorkomen en op een goede manier bestrijden van branden, rampen en zware ongevallen.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Werkelijk 2012	Werkelijk 2016	Begroting 2020	Begroting 2023
Diefstal uit woningen (aantal per 1.000 inwoners)	2018	2,70	1,60	2,85	2,10	1,60	1,60

Toelichting
De afgelopen jaren neemt het aantal diefstallen af. Mede op basis van de activiteiten in het kader van de uitvoering van het Integraal Veiligheidplan denken wij dat het aantal de komende jaren licht gaat dalen en is de doelstelling dat deze onder het Gelders gemiddelde blijft.

Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	2018	4	2,80	4,72	2,55	2,40	2,40

Toelichting
De afgelopen jaren laat het aantal geweldsmisdrijven een schommelend beeld zien, over de lange termijn is trendmatig sprake van een afname. Op basis van de trendmatige ontwikkelingen en de activiteiten in het kader van de uitvoering van Integraal Veiligheidsplan is de doelstelling om het aantal misdrijven niet te laten stijgen.

Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (aantal per 1.000 inwoners)	2018		2,80		3,40	2,60	

Toelichting
Het aantal vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte neemt de afgelopen jaren af. Voor de komende jaren verwachten we dat deze daling zich voort zet.

Verwijzingen Halt (aantal per 10.000 jongeren)	2018		37,50		48	41	40

Toelichting
De afgelopen jaren laat het aantal Halt-verwijzingen een schommelend beeld zien, tussen de 72 (2015) en 46 (2014) keer. De meeste Liemerse gemeenten scoren minder. In Gelderland ligt het aantal boven de 90. Onze doelstelling is om het aantal verwijzingen licht te laten stijgen. Afgelopen jaren heeft de politie erg weinig aandacht gehad voor het verwijzen naar Halt. De politie deelde vooral boetes uit of werden er aanhoudingen verricht. Hier hebben we het afgelopen jaar in geinvesteerd en dit gaan we ook de komende jaren doen. Dit doen wij mede door de activiteiten opgenomen in het Integraal Veiligheidsplan.

Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)	2018	1,70	0,60	1,10	1,30	1	1

Toelichting
Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners toont een wisselend beeld, maar schommelt rond de 1. In Gelderland ligt de score de afgelopen 10 jaar rond de 2,0. Onze gemeente zit hier dus onder. In 2018 is het een heel laag cijfer.

WAT DOEN WE?

Intensivering bestaande activiteiten

1.1.1 Verbeteren eerste hulpverlening in alle kernen	Jaar realisatie	2022
Soort Collegeprogramma		

Wij stimuleren inwonerinitiatieven die ontstaan om het Zevenaarse AED-netwerk te vergroten.

Bedragen x € 1.000

Naam	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Exploitatie	8	8	8	8

Toelichting

Voor de verbetering van de eerste hulpverlening in alle kernen is vanaf 2020 een structureel bedrag nodig van € 20.000 per jaar voor:
- scholing van burgerhulpverleners € 10.000
- collectieve verzekering AED's via de gemeente € 7.500
- nazorg na verrichten reanimatie € 2.500

Omdat alleen de collectieve verzekering wordt gezien als gemeentelijke taak wordt voorgesteld het bedrag van € 7.500 beschikbaar te stellen en de overige activiteiten over te laten aan particulier initiatief.

Doorlopende activiteiten

1.1 Beperken en bestrijden van branden, rampen en zware ongevallen

1.1.1 Verbeteren eerste hulpverlening in alle kernen	Jaar realisatie	2022

1.2 Bewaken van de openbare orde en veiligheid

1.2.1 Bestrijden ondermijning	Jaar realisatie	2022
1.2.2 Vergroten veiligheid in de gemeente	Jaar realisatie	2021

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten				
Primitieve begroting	72	72	72	72
Wijzigingen tot 1e VGR				
1e Voortgangsrapportage				
Baten tot de kadernota	72	72	72	72
Totaal mutaties baten kadernota				
Totaal baten na de kadernota	72	72	72	72
Lasten				
Primitieve begroting	2.767	2.767	2.767	2.767
Wijzigingen tot 1e VGR	278	278	278	278
1e Voortgangsrapportage	7	7	7	7
Lasten tot de kadernota	3.052	3.052	3.052	3.052

Totaal mutaties lasten kadernota	**115**	**125**	**115**	**115**
1. Autonome ontwikkelingen	115	115	115	115
Brandweerbijdrage VGGM	115	115	115	115
2. Actualisatie bestaand beleid		10		
Veiligheidsmonitor		10		
Totaal lasten na de kadernota	**3.167**	**3.177**	**3.167**	**3.167**
Saldo voor bestemming	**-3.096**	**-3.106**	**-3.096**	**-3.096**
Mutaties reserves				
Onttrekkingen tot de kadernota				
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen reserves				
Toevoegingen tot de kadernota				
Toevoegingen kadernota				
Totaal toevoegingen reserves				
Totaal mutaties reserves				
Saldo na bestemming	**-3.096**	**-3.106**	**-3.096**	**-3.096**

Toelichting financiële ontwikkelingen

Lasten

1. Autonome ontwikkelingen

Brandweerbijdrage VGGM

Conform de meerjarenbegroting 2020-2023 bedraagt de brandweer-bijdrage aan VGGM voor Zevenaar in 2020 € 2.420.000. Naast de impact met de Omgevingswet heeft vooral de loon- en prijsindex een effect.

2. Actualisatie bestaand beleid

Veiligheidsmonitor

Wij voeren de Veiligheidsmonitor eens per 4 jaar uit. In 2021 staat de volgende monitor gepland. De monitor is nodig om de veiligheidsbeleving te kunnen meten. De Veiligheidsmonitor is een landelijk onderzoek onder inwoners mbt veiligheidsgevoelens.

VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT

Omschrijving
Dit programma gaat over verkeer en vervoer (wegen, openbare verlichting e.d.), parkeren en openbaar vervoer.

Wat willen we?
Wij willen een goede en veilige bereikbaarheid van de kernen en buitengebied voor alle verkeersdeelnemers. Het is ons doel een verkeersveilige gemeente te zijn met een goede bereikbaarheid en doorstroming van zowel het personen- als vrachtverkeer. Een optimale bereikbaarheid over de weg is een voorwaarde voor een gezonde economische structuur, onze aantrekkelijkheid voor de transportsector en daarmee voor het versterken van het logistieke profiel van Zevenaar. Ook de bereikbaarheid over water (onder andere laad- en losplaats) is hier onderdeel van. Deze optimale bereikbaarheid willen wij voor onze gemeente realiseren. De nieuwe ontsluiting van de gemeente op het rijkswegennet (A12 en A15) en de aanpassing van het onderliggende wegennet hierop, waaronder het mogelijk doortrekken van het Witte Kruis, zijn hiervoor van cruciaal belang. Als afgeleide van de infrastructuur voor het gemotoriseerde verkeer willen we een fietsvriendelijke en -veilige gemeente zijn. We beoordelen daarvoor de bestaande fietsvoorzieningen en maken inzichtelijk waar schakels niet voldoen, niet veilig zijn of ontbreken.

Ontwikkelingen

Beleidskaders
- Structuurvisie Zevenaar 2012-2030 (2013)
- Verkeer- en vervoersplan Zevenaar (2000)
- Tracébesluit A15/A12
- Wegenbeleidsplan Zevenaar en Rijnwaarden
- Beleidsplan openbare verlichting 2016 - 2025 Zevenaar
- Beleidsplan Openbare verlichting 2015 - 2023 Rijnwaarden
- Omgevingsvisie Gelders Eiland 2030 (2017)

WAT WILLEN WE?

2.1 Verkeer en vervoer

In het kader van een goede bereikbaarheid streven wij naar goede ontsluitingen van onze kernen. Wij willen een goede verbinding naar de verbrede A12 en de doorgetrokken A15 realiseren en het onderliggende wegennet hier goed op aansluiten. Wij streven naar een directe verbinding van het Gelders Eiland op de hoofdwegenstructuur (A12), waarbij er aandacht is voor de leefbaarheid in de kernen. Om het fietsgebruik te stimuleren en de fietsveiligheid te waarborgen, zorgen wij voor een goed netwerk van fietsvoorzieningen en -fietspaden. In de stad Zevenaar, tussen de kernen onderling en naar de omliggende gemeenten.

WAT DOEN WE?

Doorlopende activiteiten

2.1 Verkeer en vervoer

2.1.1 Aanleggen 2e viaduct 7Poort	Jaar realisatie	2021
2.1.3 Infrastructuur voorbereiding en uitvoering	Jaar realisatie	2022

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten				
Primitieve begroting	55	55	55	55
Wijzigingen tot 1e VGR				
1e Voortgangsrapportage				
Baten tot de kadernota	55	55	55	55
Totaal mutaties baten kadernota				
Totaal baten na de kadernota	55	55	55	55
Lasten				
Primitieve begroting	4.564	4.801	4.956	4.956
Wijzigingen tot 1e VGR	370	370	370	370
1e Voortgangsrapportage				
Lasten tot de kadernota	4.933	5.171	5.325	5.325
Totaal mutaties lasten kadernota				
Totaal lasten na de kadernota	4.933	5.171	5.325	5.325
Saldo voor bestemming	-4.878	-5.115	-5.270	-5.270
Mutaties reserves				
Onttrekkingen tot de kadernota	87	87	87	87
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen reserves	87	87	87	87
Toevoegingen tot de kadernota				
Toevoegingen kadernota				
Totaal toevoegingen reserves				
Totaal mutaties reserves	87	87	87	87
Saldo na bestemming	-4.791	-5.028	-5.183	-5.183

ECONOMIE

Omschrijving
Dit programma gaat over economische ontwikkeling, werklocaties, regelingen voor ondernemers en promotie van de gemeente.

Wat willen we?
Het behouden en versterken van de bestaande economische structuur. Vraag en aanbod op de arbeidsmarkt en het onderwijs zijn op elkaar afgestemd. We behouden de lokale en regionale werkgelegenheid en het voorzieningenniveau.

Ontwikkelingen
De eisen met betrekking tot de energietransitie heeft gevolgen voor het bedrijfsleven. Ook heeft het bedrijfsleven te maken met een krappe arbeidsmarkt. Deze ontwikkelingen zijn van invloed op onze inzet binnen dit beleidsveld.

Beleidskaders

- Recreatie & Toerisme in Rijnwaarden 2010-2020 (2010)
- Rijnwaarden: 't Gelders Eiland, Visie vrijetijdseconomie en impactstudie overnachtingshaven (2013)
- Beleidsnota Horeca als nevenfunctie in het buitengebied (2014)
- Zevenaar: de koers van recreatie en toerisme 2013-2018 (2013)
- Masterplan Hal12 (2016)
- Herindelingsadvies 2016 (2016)
- Omgevingsvisie Gelders eiland 2030 (2017)
- Structuurvisie gemeente Zevenaar 2030 (2012)
- Centrumvisie Zevenaar 2015 - 2025 (2015)
- Economisch beleidsplan gemeente Zevenaar 2008 – 2020 (2008)

WAT WILLEN WE?

3.1 Versterken economische ontwikkeling

Het versterken van de economische structuur, waarbij de focus ligt op logistiek, de maakindustrie, riviergebonden bedrijvigheid en vrijetijdseconomie.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Werkelijk 2012	Werkelijk 2016	Begroting 2020	Begroting 2023
Functiemenging (%)	2017	52,80	45,90	49,60	48,70	49	

Toelichting
Het percentage functiemenging geeft de verhouding weer tussen het aantal banen en het aantal woningen. In Zevenaar zijn iets meer woningen dan banen (functiemenging <50). De verwachting is dat het percentage functiemenging iets toeneemt, door een verwachte sterkere stijging van het aantal banen dan de bouw van het aantal woningen. De stijging van banen en vestiging van bedrijven is niet alleen het gevolg van de aantrekkende economie. Lokale en regionale activiteiten om de economie te versterken en het beter promoten en verbinden van wat Zevenaar toeristisch en recreatief gezien te bieden heeft, worden ingezet om zodoende de werkgelegenheid in de gemeente te vergroten.

Vestigingen (van bedrijven) (aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 74 jaar)	2017	115,50	100,60	89,70	100,50	108,95	117,33

Toelichting

De stijgende trend die we zien, is gelijk aan die in Gelderland. Het verschil is te verklaren uit het relatief grote aandeel ouderen van de Zevenaarse bevolking. Realisatie in 2018 is in Zevenaar 103,7, hoger dan verwacht. Ookzaak hiervoor is de sterke economische groei. De gemiddelde groei van de afgelopen 5 jaar is 2,5% per jaar, gelijk aan de Gelderser groei. De verwachting voor de jaren 2019 t/m 2023 is hierop bijgesteld.

WAT DOEN WE?

Nieuwe activiteiten

3.1 Versterken economische ontwikkeling

3.1.5 Uitvoeren Liemerse economische visie	Jaar realisatie	2023
Soort Nieuw beleid		

De ambitie van de Liemers economische visie is het beter benutten van ontwikkelkansen en economische potentie van de Liemers door het regionaal inzetten en leveren van extra inspanningen op de speerpunten logistiek, maakindustrie en vrijetijdseconomie (inclusief retail).
De volgende doelstellingen willen we bereiken:
- Groei werkgelegenheid met 5% per jaar.
- Groei werkgelegenheid voor hoogopgeleide arbeidskrachten met 2% per jaar.
- Opstellen regionale ontwikkelagenda die als basis dient voor nieuwe werklocaties.
- Gezamenlijke branding op logistiek en vrijetijdseconomie.
- Kennisdeling, innovatie en samenwerking in de maakindustrie.

Bedragen x € 1.000

Naam	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Exploitatie	45	45	45	

Toelichting

De gezamenlijke uitvoering van de Liemerse economische visie richt zicht op de thema's: logistiek, maakindustrie en vrijetijdseconomie (inclusief detailhandel). Voor deze aanpak vragen wij drie jaar lang € 45.000 (2020 t/m 2022). Deze economische visie krijgt u separaat ter besluitvorming aangeboden.

Doorlopende activiteiten

3.1 Versterken economische ontwikkeling

3.1.4 Uitvoeren en monitoren Regionaal Programma Werklocaties (RPW)	Jaar realisatie	2021

3.2 Ruimte bieden voor ondernemen

3.2.3 Bruisend maken centrum Zevenaar - Herinrichten Raadhuisplein	Jaar realisatie	2020
3.2.4 Bruisend maken centrum Zevenaar - Herinrichten Markt en Muldershof	Jaar realisatie	2022
3.2.5 Herstructureren bedrijventerreinen	Jaar realisatie	2022
3.2.7 Ontwikkelen bedrijventerrein BusinessPark 7Poort	Jaar realisatie	2021
3.2.8 Ontwikkelen van de Fashion Outlet Zevenaar (FOZ) op BusinessPark 7Poort	Jaar realisatie	2021

3.3 Dienstverlening aan ondernemers

3.3.2 Stimuleren start-ups	Jaar realisatie	2022
3.3.3 Verminderen regeldruk voor midden- en kleinbedrijf (MKB)	Jaar realisatie	2022

3.4 Gebiedsmarketing

3.4.1 Opstellen en uitvoeren marketingplan stad Zevenaar	Jaar realisatie	2022

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten				
Primitieve begroting	10.218	3.452	5.159	5.159
Wijzigingen tot 1e VGR	-10	-10	-10	-10
1e Voortgangsrapportage				
Baten tot de kadernota	10.208	3.442	5.149	5.149
Totaal mutaties baten kadernota	76	81	85	90
3. Nieuw beleid	76	81	85	90
Verhogen opbrengst toeristenbelasting	76	81	85	90
Totaal baten na de kadernota	10.284	3.523	5.234	5.238
Lasten				
Primitieve begroting	10.145	3.351	5.057	5.057
Wijzigingen tot 1e VGR	344	344	344	344
1e Voortgangsrapportage				
Lasten tot de kadernota	10.490	3.695	5.401	5.401
Totaal mutaties lasten kadernota	45	45	45	
3. Nieuw beleid	45	45	45	
Liemerse economische visie.	45	45	45	
Verhogen opbrengst toeristenbelasting				
Totaal lasten na de kadernota	10.535	3.740	5.446	5.401
Saldo voor bestemming	-251	-217	-213	-163
Mutaties reserves				
Onttrekkingen tot de kadernota	6			
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen reserves	6	0	0	0
Toevoegingen tot de kadernota				
Toevoegingen kadernota				
Totaal toevoegingen reserves				
Totaal mutaties reserves	6			
Saldo na bestemming	-245	-217	-213	-163

Toelichting financiële ontwikkelingen

Baten

3. Nieuw beleid
Verhogen opbrengst toeristenbelasting
Voorgesteld wordt om de toeristenbelasting vanaf 2020 met € 0,20 te verhogen naar € 1,25 per overnachting en deze opbrengst te gebruiken om de ambities die zijn opgenomen in het beleidskader vrijetijdseconomie te dekken (zie het financiële voorstel in deze kadernota). Op basis van dit beleidskader wordt daarbij rekening gehouden met een stijging van het aantal overnachtingen vanaf 2021. De stijging van het tarief levert afgerond € 76.000 op vanaf 2020. De jaarlijkse stijging van het aantal overnachtingen levert vanaf vanaf 2021 ongeveer € 4.500 per jaar op.

Lasten

3. Nieuw beleid
Liemerse economische visie.
De gezamenlijke uitvoering van de Liemerse economische visie richt zich op de thema's: logistiek, maakindustrie en vrijetijdseconomie (inclusief detailhandel).
Voor deze aanpak vragen wij drie jaar lang € 45.000 (2020 t/m 2022).

ONDERWIJS

Omschrijving
Dit programma gaat over alle onderwijszaken, zoals het openbaar onderwijs, huisvesting van scholen en leerlingzaken (leerlingenvervoer, kinderopvang, volwasseneneducatie, onderwijsachterstandenbeleid).

Wat willen we?
We willen dat alle kinderen en jongeren opgroeien in een kansrijke omgeving met kwalitatief goed onderwijs.

Ontwikkelingen
Harmonisatie verordeningen voorzieningen huisvesting onderwijs Zevenaar, verordening materiele financiele gelijkstelling onderwijs, beleidsregel bekostiging lokalen bewegingsonderwijs af te ronden in 2019
IHP 2020-2036 vast te stellen in 2019. Eén keer per 4 jaar IHP actualiseren. Verordening gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs actualiseren (2020).

Beleidskaders
·Beleidsnotitie Harmonisatie Kinderopvang Peuterspeelzalen Zevenaar 2018 e.v.
·Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Zevenaar 2015 en Rijnwaarden 2015
·Verordening materiële financiële gelijkstelling onderwijs 2015 en Beleidsregel 2015 gemeente Zevenaar
·Integraal Huisvestingsplan 2014-2024 gemeente Zevenaar
·Nota Vastgoedbeleid gemeente Zevenaar (2016)
·Convenant Schoolveiligheid, 14-06-2018 (Liemers College, Politie Basiseenheid Rivierenland-Oost, Gemeente Zevenaar)Beleidsnotitie Onderwijs en Jeugd Zevenaar (2015-2019)
.Regionaal Educatie Plan Midden-Gelre 2019
·Visiedocument Lokaal Onderwijsbeleid Rijnwaarden 2016-2018
·Beleidsregel bekostiging lokalen bewegingsonderwijs (2015)
·Beleidsnotitie Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning
Verordening leerlingenvervoer (2018)

WAT WILLEN WE?

4.1 Onderwijs

Het is ons doel dat onze kinderen en jonge inwoners minimaal een startkwalificatie behalen om hun kansen op een goede toekomst, participatie aan de samenleving en hun economische onafhankelijkheid te vergroten. We willen daarom een goede toegankelijke (pedagogische) infrastructuur voor scholen in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs met een doorgaande lijn voor 0- tot 23-jarigen in onze gemeente. Hierbij zoeken wij voortdurend samen met het onderwijs naar nieuwe verbindingen, in zowel de lokale gemeenschap als in het bedrijfsleven.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Werkelijk 2012	Werkelijk 2016	Begroting 2020	Begroting 2023
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (% deelnemers aan VO en MBO)	2017	1,70	1,55	3,20	1,50		

Toelichting
De landelijke norm voor het aantal voortijdig schoolverlaters (vsv) per onderwijssoort is voor het schooljaar 2017-2018 door het ministerie vastgesteld op 1,89%. De gemeente Zevenaar maakt deel uit van de RMC-regio Arnhem-Nijmegen. De RMC-regio laat een stijging zien van het aantal VSV-ers. Met een percentage van 1,55 % ligt het Zevenaarse aantal voortijdig schoolverlaters beneden
de landelijke norm. In tegenstelling tot het landelijke beeld is het aantal Zevenaarse vsv-ers zichtbaar in de leerjaren vmbo 3-4; een stijging ten opzichte van schooljaar 2016-2017 van 11 %.

	16/17	17/18	Deelenemers	VSv-ers
Zevenaar	1,55	1,55	3.363	52
VO	0,34%	0,43	2.310	10
MBO	4,31%	3,99	1.053	42
RMC VO			0,53	
RMC MBO		6,35		

Bron voor de actuele VSV-kengetallen is www.waarstaatjegemeente.nl en de regionale VSV-analyse 2017-2018.
Op 22 februari maakte het Ministerie (OCW) de voorlopige cijfers met betrekking tot het voortijdig schoolverlaten 2017-2018 bekend.

Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	2017	23,10	30,56	22,92	21

Toelichting
Het aantal leerplichtige leerlingen waarbij sprake is van meer dan 16 uur ongeoorloofd verzuim gedurende 4 opeenvolgende lesweken is 30,5% (144 leerlingen). Landelijk is het verzuimpercentage 26,58%
Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is (per 1.000 inwoners leeftijd 5-18 jaar) laat een wisselend beeld zien.
In Zevenaar lijkt er sprake van een stijging. Doordat de verzuimmeldingen beter worden geregistreerd door de onderwijsorganisaties krijgen we een steeds beter beeld bij het relatief verzuim van leerlingen.

Het jaarverslag 2017-2018 van het Regionaal Bureau Leerplichtzaken geeft een gedetailleerd overzicht van de afhandeling dan wel herplaatsing van de verzuimende leerling.
Voor Leerplicht is totaal 268 maal (11%) een verzuimmelding van een Zevenaarse leerling door het RBL in behandeling genomen. Daarvan is in 67 gevallen regelmatig schoolbezoek hervat.

Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	2017	2,28	1,13	0,81

Toelichting
Van absoluut verzuim is sprake als leerplichtige jongeren tussen de 5 en 16 jaar of een jongeren van 16 of 17 jaar die valt onder de kwalificatieplicht niet is ingeschreven op school en ook niet is vrijgesteld van de inschrijvingsplicht. De waarden hebben betrekking op het schooljaar 2016-2017.
Het aantal leerplichtigen met absoluut verzuim, op basis van de waarden www.waarstaatjegemeente.nl ligt lager dan het provinciale en het landelijke niveau (1,82%).
Het jaarverslag 2017-2018 van het Regionaal Bureau Leerplichtzaken meldt dat het absolute verzuim 6 is.

Het genereren van verzuimcijfers is altijd een momentopname. Voortijdig Schoolverlaten (VSV) is vrijwel nooit het gevolg van één enkele gebeurtenis of situatie. Het integrale beleid (samen met de samenwerkingspartners)
streeft naar een haalbaar doel van de reductie van het percentage VSV: de landelijke norm (1,89%)

WAT DOEN WE?

Nieuwe activiteiten

4.1 Onderwijs

4.1.7 Bevorderen van een veilig en zorgzaam schoolklimaat — Jaar realisatie 2022

Soort Actualisatie bestaand beleid

Wij streven naar een (sociaal) veilig klimaat op en rondom de scholen voor voortgezet onderwijs in de gemeente Zevenaar. Omdat een veilige omgeving voorwaarde is voor leren en ontwikkelen, werken wij met de netwerkpartners aan een eenduidig en sluitend stelsel van afspraken ten behoeve van het voorkomen en bestrijden van overlast, vandalisme en ander (crimineel) gedrag.
Scholen staan midden in de samenleving. Met de integrale beleidsafstemming tussen de programma's Onderwijs, Veiligheid en Sociaal Domein versterken we, door de netwerksamenwerking, een (sociaal) veilig klimaat op en rondom de scholen voor het voortgezet onderwijs in Zevenaar. Lokale (en regionale) organisaties bundelen hun krachten om de samenwerkingsagenda: veilig en zorgzame schoolomgeving vorm te geven. De inzet voor een (sociaal) veilige schoolomgeving betreft een co-financiering. Binnen programma 6 Sociaal Domein – Jeugdgezondheidszorg is een bestaand (integraal) gemeentelijk budget hiervoor geoormerkt.

4.1.8 Bevorderen deelname educatieaanbod van beperkt geletterden — Jaar realisatie 2023

Soort Nieuw beleid

We streven ernaar dat meer inwoners in de gemeente Zevenaar de reken- en taalbasisvaardigheden beheersen zodat zij mee kunnen doen in onze samenleving. Het draagt bij aan inclusie, aan een betere gezondheid, een betere financiële positie en meer kansen op de arbeidsmarkt. Ook draagt het bij aan de ontwikkeling van hun kinderen. Naast de doorontwikkeling van de netwerksamenwerking binnen het Taalhuis blijft het gemeentelijk (preventieve) beleid t.b.v. lees- en taalstimulering, een aanjager voor het bewustwordingsproces dat Lezen Loont!

Bedragen x € 1.000

Naam	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Exploitatie	5	5	5	5

Toelichting
Lokale (en regionale) organisaties bundelen binnen het Taalhuis hun krachten om een sluitende infrastructuur rondom (digi)taal en rekenen te creëren en het diverse educatieaanbod op elkaar af te stemmen. Het opzetten en onderhouden van een Taalhuis kent meerdere fases. De oriënterende en oprichtingsfase is in Zevenaar inmiddels afgerond; ook het kernteam voor de netwerksamenwerking is ingericht en het taalaanbod is in beeld gebracht. Het lokale Uitvoeringsprogramma voortvloeiend uit Educatie Plan Midden-Gelderland is ingericht in afstemming met de netwerkorganisaties.

Wij stellen voor om voor de werkzaamheden die voortvloeien uit het Uitvoeringsprogramma Taalhuis Zevenaar een structureel bedrag van € 9.600 bschikbaar te stellen.

Intensivering bestaande activiteiten

4.1.5 Bevorderen van lezen en tegengaan van taalachterstand	Jaar realisatie	2021
Soort Nieuw beleid		

Wij rollen de komende jaren het rijksbeleid 'Tel mee met Taal' lokaal verder uit om taalachterstand van jongs af aan te bestrijden en leesbevorderingsactiviteiten te stimuleren. Daarnaast gaan we succesvolle pilots binnen de specifieke regeling Volwasseneneducatie borgen binnen het structurele aanbod van het Taalhuis. Het Taalhuis helpt mensen die moeite hebben met taal en digitaal (lezen, schrijven, rekenen, computervaardigheden) om beter te leren lezen en schrijven.

Bedragen x € 1.000

Naam	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Exploitatie	10	10	10	10

Toelichting

Lokale (en regionale) organisaties bundelen binnen het Taalhuis hun krachten om een sluitende infrastructuur rondom (digi)taal en rekenen te creëren en het diverse educatieaanbod op elkaar af te stemmen. Het opzetten en onderhouden van een Taalhuis kent meerdere fases. De oriënterende en oprichtingsfase is in Zevenaar inmiddels afgerond; ook het kernteam voor de netwerksamenwerking is ingericht en het taalaanbod is in beeld gebracht. Het lokale Uitvoeringsprogramma voortvloeiend uit Educatie Plan Midden-Gelderland is ingericht in afstemming met de netwerkorganisaties.

De werkzaamheden die voortvloeien uit het Uitvoeringsprogramma Taalhuis Zevenaar bedragen 160 uur op jaarbasis (t.b.v. coördinerende taken). Wij stellen voor het benodigde bedrag van afgerond € 10.000 beschikbaar te stellen aan de uitvoerende organisatie 'Kunstwerk!-Bibliotheek de Liemers'.

Doorlopende activiteiten

4.1 Onderwijs

4.1.2 Bouwen kwalitatief goede schoolgebouwen	Jaar realisatie	2022
4.1.5 Bevorderen van lezen en tegengaan van taalachterstand	Jaar realisatie	2021
4.1.6 Opstellen beleidsplan onderwijsachterstandsbeleid	Jaar realisatie	2020

4.2 Kinderopvang

4.2.1 Toegang bieden tot kinderopvang	Jaar realisatie	2022

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten				
Primitieve begroting	306	306	306	306
Wijzigingen tot 1e VGR				
1e Voortgangsrapportage	535	535	535	535
Baten tot de kadernota	841	841	841	841
Totaal mutaties baten kadernota				
Totaal baten na de kadernota	841	841	841	841
Lasten				
Primitieve begroting	5.579	5.630	5.613	5.613
Wijzigingen tot 1e VGR				
1e Voortgangsrapportage	483	483	483	483
Lasten tot de kadernota	6.062	6.113	6.096	6.096
Totaal mutaties lasten kadernota	103	87	87	43
1. Autonome ontwikkelingen	55	39	39	38
Bijdrage MGR-onderwijszaken	20	20	20	20
Huisvesting primair onderwijs - Gymvervoer basisschool Lindenhage en 't Kofschip	20			
Huisvesting primair onderwijs - Onderwijsleerpakket en meubilair i.v.m. uitbreiding met 1 groep basisschool de Wissel	15			
Huisvesting primair onderwijs - Eerste inrichting Onderwijsleerpakket (OLP) en meubilair basisschool de Bem		3	3	3
Nieuwbouw basischool Tamboerijn (indexering)		16	15	15
2. Actualisatie bestaand beleid	43	43	43	
Continuering preventieve en maatschappelijke projecten	43	43	43	
3. Nieuw beleid	5	5	5	5
Leerlingzorg en begeleiding - activiteiten 'Taalhuis'	5	5	5	5
Totaal lasten na de kadernota	6.165	6.199	6.182	6.139
Saldo voor bestemming	-5.324	-5.359	-5.342	-5.299
Mutaties reserves				
Onttrekkingen tot de kadernota	76	76	76	76
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen reserves	76	76	76	76
Toevoegingen tot de kadernota				
Toevoegingen kadernota				
Totaal toevoegingen reserves				
Totaal mutaties reserves	76	76	76	76
Saldo na bestemming	-5.248	-5.282	-5.265	-5.222

Toelichting financiële ontwikkelingen

Lasten

1. Autonome ontwikkelingen

Bijdrage MGR-onderwijszaken

De bijdrage van Zevenaar zoals opgenomen in de concept meerjarenbegroting 2020-2023 van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) voor de module 'Onderwijszaken' is aangepast'.
In 2018 is het besluit genomen het Regionaal Bureau Leerplichtzaken onder te brengen bij de MGR, daarmee is een oplossing gevonden voor het werkgeverschap van de medewerkers. De kosten, die voortkomen uit het werkgeverschap van de MGR, waren destijds niet begroot. De gemeentelijke bijdrage voor de module 'Onderwijszaken' binnen de MGR is op basis van reële kosten, gerelateerd aan autonome kosten, indexering 3,2% (was 1,25%) en werkgeverslasten.
Daarbij gaat het om de kosten voor het ontwikkelen van HR beleid en HR advies en personeels- en salarisadministratie, de ondernemingsraad, kosten van arbodienstverlening, IZA bedrijfspakket en de implementatie van de nieuwe AVG en 2% t.b.v. opleidingskosten.

Huisvesting primair onderwijs - Gymvervoer basisschool Lindenhage en 't Kofschip

In verband met de verhuizing naar de tijdelijke huisvesting gedurende de aanpassing van de locatie Platanenlaan is een aanvraag ingediend door het schoolbestuur voor het gymvervoer.

Huisvesting primair onderwijs - Onderwijsleerpakket en meubilair i.v.m. uitbreiding met 1 groep basisschool de Wissel

In verband met groei is een aanvraag ontvangen van het schoolbestuur voor de aanschaf van onderwijsleerpakket (OLP) en meubilair voor een groep leerlingen van basisschool de Wissel

Huisvesting primair onderwijs - Eerste inrichting Onderwijsleerpakket (OLP) en meubilair basisschool de Bem

Het schoolbestuur heeft, in verband met uitbreiding van 2 groepen van de basisschool de Bem, een aanvraag gedaan voor de bekostiging van de eerste inrichting onderwijsleerpakket (OLP) en meubilair. De totale kosten bedragen € 29.000.

Nieuwbouw basischool Tamboerijn (indexering)

In de Kadernota 2018-2020 is een krediet gehonoreerd voor de nieuwbouw van de basisschool Tamboerijn in 2020. Het bedrag wordt verhoogd met de indexering 2019 voor bouwkosten (6,63% voor 2019)

2. Actualisatie bestaand beleid

Continuering preventieve en maatschappelijke projecten

De gedragsbeïnvloedende maatschappelijke en preventieve projecten voor het jongerenwerk op school worden voortgezet voor een periode van 3 jaar (2020 t/m 2022). Voor de dekking is een deel van het budget voor jeudggezondheidszorg ingezet.

3. Nieuw beleid

Leerlingzorg en begeleiding - activiteiten 'Taalhuis'

Lokale (en regionale) organisaties bundelen binnen het 'Taalhuis' hun krachten om een sluitende infrastructuur rondom (digi)taal en rekenen te creëren en het diverse educatieaanbod op elkaar af te stemmen. Het opzetten en onderhouden van een Taalhuis kent meerdere fases. De oriënterende en oprichtingsfase is in Zevenaar inmiddels afgerond; ook het kernteam voor de netwerksamenwerking is ingericht en het taalaanbod is in beeld gebracht. Het lokale Uitvoeringsprogramma voortvloeiend uit Educatie Plan Midden-Gelderland is ingericht in afstemming met de netwerkorganisaties.

SPORT, CULTUUR EN RECREATIE

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden sport, kunst en cultuur, erfgoed, media (bibliotheek), openbaar groen en vrijetijdseconomie.

Wat willen we?
We willen een gemeente zijn waar inwoners prettig wonen en waar voldoende mogelijkheden zijn om te sporten, culturele activiteiten te ontplooien of hieraan deel te nemen en te recreëren.

Ontwikkelingen
Cultuur en educatie
Cultuur en educatie vormen steeds meer een middel om participatie te bevorderen. Cultuur wordt ingezet om te ondersteunen in complexe vraagstukken als vergrijzing, het bestrijden van eenzaamheid of de integratie van vluchtelingen.

Verenigingen
Verdere veranderingen zijn er te verwachten in het verenigingsleven. Teruglopende ledenaantallen en het lastiger vervult krijgen van bestuursfuncties worden de komende tijd uitdagingen voor onze samenleving.
Er is een start gemaakt met een draagvlakonderzoek onder de sportverenigingen in de gemeente Zevenaar, ter verkenning van de wensen en mogelijkheden voor samenwerking.
Het ontwikkelen naar een 'Open Club' kan een sportvereniging kansen bieden. De vereniging bindt nieuwe doelgroepen aan de club en kan zo voor een deel nieuwe inkomsten genereren. Met de 'Open Club'-gedachte kan de gemeente verder werken aan het invullen van de participatiesamenleving en het behouden van de leefbaarheid.

Vrijetijdseconomie
Relevante ontwikkelingen op dit terrein hebben wij meegenomen in het opstellen van het beleidskader vrijetijdseconomie en nemen wij mee in het opstellen van het uitvoeringsprogramma vrijetijdseconomie.

Beleidskaders
- Beleidsnota Sport 2013-2020
- Cultuur en erfgoedpact de Liemers 2017-2020 (2017)
- Projectplan ZO Zevenaar (2016)
- Notitie kunstbezit
- Camperplaatsenbeleid Rijnwaarden (2014)
- Rijnwaarden: 't Gelders Eiland, Visie vrijetijdseconomie en impactstudie overnachtingshaven (2013)
- Beleidsnota Horeca als nevenfunctie in het buitengebied (2014)
- Omgevingsvisie Gelders eiland 2030 (2017)
- Beleidsnotitie Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning 2018 e.v. (2018)
- Beleidsplan IBOR (integraal beheer openbare ruimte) Zevenaar (2018)
- Bomenbeleidsplan Zevenaar 2016-2026 (2016)
- Groenbeleidsplan Rijnwaarden 2016-2026 (2016)
- Structuurvisie gemeente Zevenaar 2030
- Cultuurhistorische waardenkaart 2013
- Een visie op het erfgoed 2015-2019 (Zevenaar)
- Beleidsplan Stedelijk Groen 2006-2016
- Beleidskader Vrijetijdseconomie 2030 (2019)

WAT WILLEN WE?

5.1 Sport

Het is ons doel is dat alle inwoners in een leefbare en gezonde samenleving elkaar in de eigen omgeving kunnen ontmoeten en (gezamenlijk) kunnen sporten en bewegen, mede gericht op een gezonde levensstijl.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Werkelijk 2012	Werkelijk 2016	Begroting 2020	Begroting 2023
Niet sporters (%)	2016	46,80	50,40		50,40	49	

Toelichting
We richten sportstimulering vooral op kinderen en jongeren, senioren, mensen met een beperking en mensen met een beperkt inkomen.
De combinatiefunctionarissen richten zich op meerdere doelgroepen d.m.v. clinics basisscholen, sjors sportief, fitheidstesten ouderen en jongeren op gezond gewicht.

WAT DOEN WE?

Nieuwe activiteiten

5.2 Kunst en cultuur

5.2.7 Organiseren '75 Jaar bevrijding 2020'

Jaar realisatie 2020

Soort Nieuw beleid

Gelderland was van september 1944 tot en met mei 1945 negen maanden onafgebroken het centrum van de bevrijdingsstrijd van Nederland. In 2019 en 2020 is deze episode 75 jaar geleden. In heel Gelderland worden in 2020 activiteiten georganiseerd om stil te staan bij de gebeurtenissen van toen en om de bevrijding en 75 jaar vrijheid te vieren. De Liemers sluit hiertoe aan bij de regio Achterhoek. Regionaal wordt voorgesteld éénmalig € 0,85 per inwoner beschikbaar te stellen. De provincie zal deze middelen matchen.
Voor de dekking wordt in 2020 incidenteel het in de begroting structureel beschikbare bedrag voor de zgn. 'Doe Duiten' ingezet.

Bedragen x € 1.000

Naam	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Exploitatie	38			

Toelichting
De bijdrage voor de activiteiten in verband met de viering van '75 jaar bevrijding' is gebaseerd op een bedrag van € 0,85 per inwoner.

5.4 Vrijetijdseconomie

5.4.6 Uitvoeren beleidsplan vrijetijdseconomie

Jaar realisatie 2030

Soort Nieuw beleid

Om te komen tot een prettigere leefomgeving en meer werkgelegenheid voeren wij het beleidskader vrijetijdseconomie uit. Dit bestaat uit de volgende taakvelden:
1. Toeristische infrastructuur (paden, routenetwerken, bewegwijzering)
2. Ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie
3. Samenwerking en kwalitatief en innovatief ondernemerschap
4. Marketing, informeren en inspireren

Bedragen x € 1.000

Naam	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Exploitatie	176	81	85	90

Toelichting
Voor de uitvoering van het beleidskader vrijetijdseconomie vragen wij u om bovenstaande bedragen beschikbaar te stellen. De structrurele uitgaven kunnen worden gedekt door een verhoging van de toeristenbelasting. Hiervoor is separaat een voorstel in deze kadernota opgenomen. Naast deze structurele uitgaven wordt in 2020 incidenteel € 100.000 gevraagd.

Doorlopende activiteiten

5.1 Sport		
5.1.2 Ondersteunen samengaan sportverenigingen	Jaar realisatie	2022
5.2 Kunst en cultuur		
5.2.3 Ondersteunen culturele activiteiten	Jaar realisatie	2020
5.3 Cultuurhistorisch erfgoed		
5.3.1 Zorgdragen voor historisch erfgoed	Jaar realisatie	2022
5.4 Vrijetijdseconomie		
5.4.2 Oppakken kansen recreatie en toerisme	Jaar realisatie	2022
5.4.3 Verder ontwikkelen toeristische infrastructuur	Jaar realisatie	2020
5.4.4 Vergroten verblijfsmogelijkheden in gemeente	Jaar realisatie	2022

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten				
Primitieve begroting	992	968	967	967
Wijzigingen tot 1e VGR				
1e Voortgangsrapportage	-16	-16	-16	-16
Baten tot de kadernota	**976**	**952**	**951**	**951**
Totaal mutaties baten kadernota				
Totaal baten na de kadernota	**976**	**952**	**951**	**951**
Lasten				
Primitieve begroting	8.382	8.381	8.358	8.358
Wijzigingen tot 1e VGR	78	78	78	78
1e Voortgangsrapportage	-17	-17	-17	-17
Lasten tot de kadernota	**8.444**	**8.442**	**8.419**	**8.419**
Totaal mutaties lasten kadernota	**440**	**173**	**177**	**181**
1. Autonome ontwikkelingen	27	19	19	19
Bijdrage GR Streekarchief	19	19	19	19
Uitvoering verenigingsmonitor en sportdeelnameonderzoek	8			
2. Actualisatie bestaand beleid	150			

Sportbedrijf - herstel/onderhoud sportvloer sporthal Lentemorgen	150			
3. Nieuw beleid	263	154	158	162
Uitvoering beleidsplan vrijetijdseconomie.	176	81	85	90
Lidmaatschap vereniging Sport en Gemeenten (VSG)	2	2	2	2
Kunst en cultuur, activiteiten '75 jaar bevrijding'				
Sportbedrijf - onderhoud gymzaal de Brug	55			
Vervanging atletiekbaan (fundering en toplaag)		42	41	41
Bijdrage GR Streekarchief E-depot	30	30	30	30
Totaal lasten na de kadernota	**8.883**	**8.615**	**8.596**	**8.600**
Saldo voor bestemming	**-7.907**	**-7.663**	**-7.645**	**-7.649**
Mutaties reserves				
Onttrekkingen tot de kadernota	43	43	43	43
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen reserves	**43**	**43**	**43**	**43**
Toevoegingen tot de kadernota				
Toevoegingen kadernota				
Totaal toevoegingen reserves				
Totaal mutaties reserves	**43**	**43**	**43**	**43**
Saldo na bestemming	**-7.864**	**-7.620**	**-7.602**	**-7.606**

Lasten

1. Autonome ontwikkelingen

Bijdrage GR Streekarchief

Volgens de reguliere begroting van het Streekarchief stijgt de bijdrage in 2020 als gevolg van loon- en prijsindexering naar € 125.000.
Het Algemeen Bestuur van het SALD neemt deze zomer een besluit over de Kaderbrief 2020. Daarin is een extra bedrag opgenomen voor onder andere de ontwikkelingen van het E-depot. De extra bijdrage in verband met het E-depot is als een separaat voorstel opgenomen in deze kadernota.

Uitvoering verenigingsmonitor en sportdeelnameonderzoek

Het budget voor 2020 is incidenteel verhoogd met 2 x € 4.000 voor de uitvoering van de verenigingsmonitor en het sportdeelnameonderzoek (1 x per 4 jaar) zoals door uw raad besloten bij de vaststelling van de 'Sportnota 2013-2020'.

2. Actualisatie bestaand beleid

Sportbedrijf - herstel/onderhoud sportvloer sporthal Lentemorgen

De vloer van sporthal Lentemorgen is verzakt en afgekeurd. Voor de vervanging van de toplaag en het herstel van de vloer zijn geen middelen opgenomen in het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) van Ataro BV. De uitvoering van werkzaamheden zijn beoogd in de zomer van 2020.

3. Nieuw beleid

Uitvoering beleidsplan vrijetijdseconomie.

Voor de uitvoering van het beleidskader vrijetijdseconomie vragen wij u om incidenteel € 100.000 in 2020 beschikbaar te stellen.
Naast dit incidentele bedrag stellen wij u voor om structureel € 76.000 in 2020 en vanaf 2021 € 80.500, oplopend tot € 89.500 in 2023 beschikbaar te stellen om de beoogde resultaten te halen. Deze middelen kunnen worden gedekt door een verhoging van de toeristenbelasting met € 0,20 per overnachting en de verwachte stijging van het aantal overnachtingen (vanaf 2021). Voor de stijging van de toeristenbelasting is in deze kadernota een afzonderlijk voorstel opgenomen.

Lidmaatschap vereniging Sport en Gemeenten (VSG)

Het lidmaatschap van de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) heeft veel voordelen. Het brede belang van sport en bewegen vergt blijvende en specifieke aandacht van gemeenten of het nu gaat om breedtesport, om georganiseerde of ongeorganiseerde activiteiten, om sport als doel of om sport als middel. VSG is als geen ander in staat om, in het belang van het lokale sport- en beweegbeleid in de meest brede zin van het woord, bij te dragen aan deskundigheidsbevordering van haar achterban.
Ook kunnen VSG-leden tegen ledentarief deelnemen aan congressen, kennisdagen, informatie- en inspiratiebijeenkomsten etc.

Sportbedrijf - onderhoud gymzaal de Brug

De gymzaal de Brug (bouwjaar 1969) voldoet niet meer aan de eisen van deze tijd en dient te worden uitgebreid/gerenoveerd. In afwachting van de resultaten van het onderzoek naar mogelijke locaties voor de nieuwbouw van de basisscholen Tamboerijn/Wissel eventueel in combinatie met een nieuwe gymzaal is een bedrag nodig voor onderhoud om de accommodatie nog 3 tot 5 jaar in stand te houden

Vervanging atletiekbaan (fundering en toplaag)

De atletiekbaan is onder voorbehoud goedgekeurd tot mei 2021. Echter door de verzakkingen vanwege de droogte/grondwaterstand is de toplaag aan het einde van het zijn levensduur. De verwachting is dat de baan bij de volgende keuring afgekeurd gaat worden. Met Ataro BV zijn de mogelijkheden van vervanging besproken, het voorstel is om de baan in 2020 te vervangen om te voorkomen dat deze in 2021 volledig afgekeurd gaat worden. Op dit moment ligt er een spuitfinish toplaag. Het advies is om bij renovatie te kiezen voor een ander type toplaag, sandwich, waarvan de levensduur circa 2 keer langer is dan die van een spuitfinish toplaag. Hierbij wordt de volledige constructie, inclusief fundering, opnieuw opgebouwd.
Totaal worden de kosten voor volledige vervanging geraamd op € 795.000 exclusief BTW.

Bijdrage GR Streekarchief E-depot

Het Algemeen Bestuur van het SALD heeft een besluit genomen over de Kaderbrief 2020. Daarin is een extra bedrag opgenomen voor de ontwikkeling van het E-depot. De kosten van dit E-depot bedragen € 30.000. Voorgesteld wordt om dit bedrag beschikbaar te stellen. De bijdragen van de gemeente Zevenaar aan het streekarchivariaat stijg daarmee naar € 154.000.

SOCIAAL DOMEIN

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden maatschappelijke ontwikkeling, jeugd, arbeidsparticipatie, leefbaarheid en wijkgericht werken, vrijwilligers- en mantelzorgbeleid. Samen vormen deze beleidsvelden het Sociaal Domein. Hier rekenen we ook natuur- en milieueducatie toe. Voor het realiseren van de opgaven in het Sociaal Domein nemen we ook onderdelen uit de beleidsvelden sport, cultuur, veiligheid, ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, gezondheid en onderwijs mee die bij andere programma's zijn ondergebracht.

Om de doelstellingen op het gebied van jeugd en maatschappelijke ondersteuning te bereiken hebben en de zorg in onze gemeente beter te organiseren, hebben we 10 integrale ontwikkelroutes opgesteld. Hiermee kunnen we inzet van duurdere zorg voorkomen en kostenbesparingen in maatwerkvoorzieningen realiseren. De 10 ontwikkelroutes zijn:
1. Vergroten van opgroeikansen
2. Bevorderen gezonde leefstijl van inwoners
3. Versterken samenwerking tussen zorg en veiligheid
4. Bevorderen regie woonsituatie van kwetsbare inwoners (beschermd wonen)
5. Bevorderen zelfstandig wonen ouderen
6. Versterken van samenwerking maatschappelijke partners
7. Vergroten van ruimte voor initiatieven
8. Vergroten toegankelijkheid van informatie, advies, ondersteuning en zorg
9. Vergroten grip op kosten en flexibiliteit om in te spelen op innovatie inkoop en initiatieven van inwoners en andere partners
10. Versterken van het tellen, luisteren en vertellen om ontwikkelingen in het sociaal domein te volgen (verhalen inwoners, cliëntervaring, kwantitatieve informatie).

Wat willen we?
Wij willen de kansen en mogelijkheden van (kwetsbare) inwoners vergroten.

Ontwikkelingen
Beschermd wonen
Een belangrijke ontwikkeling die in de toekomst betrekking heeft op de kosten van Wmo - Begeleiding is het landelijke verdeelmodel "Beschermd wonen, maatschappelijke opvang en begeleiding". In verband met de decentralisatie van beschermd wonen en maatschappelijke opvang die plaatsvindt in 2021 heeft het Ministerie van BZK onlangs de voorlopige uitkomsten van het nieuwe verdeelmodel bekend gemaakt en gepubliceerd op haar website. Dit verdeelmodel geeft aan hoe deze middelen vanaf 2021 mogelijk landelijk verdeeld gaan worden. Uit de voorlopige cijfers blijkt dat de regio Centraal Gelderland straks mogelijk € 26 miljoen minder ontvangt voor Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang en Begeleiding Wmo. Belangrijk te vermelden is, dat het hier om voorlopige cijfers gaat. Dit omdat het model nog niet af is en nog aan veranderingen onderhevig is. Daardoor zijn de gevolgen voor het Wmo budget op dit moment nog niet duidelijk. Het risico blijft echter dat we - ook bij bijstelling - een nadeelregio zullen blijven. Wij zullen deze ontwikkelingen nauw blijven volgen.

Structurele stijging kosten Jeugdzorg en Wmo
In deze Kadernota wordt rekening gehouden met structurele stijgingen van de kosten van Jeugdzorg, Wmo - Hulp bij het Huishouden en Wmo - Begeleiding. Wij verwachten te kunnen zorgen voor het stopzetten en verlagen van deze stijgingen door onder meer:
1. een opdracht aan een externe partij om de effectiviteit en efficiency binnen de jeugdzorg en de Wmo te onderzoeken en te komen met aanbevelingen en deze direct te implementeren;
2. aan de hand van de driehoek 'beleid - uitvoering - data' te kunnen gaan van vaststellen, verklaren, vergelijken, voorspellen naar vormgeven van data op basis waarvan beleid en uitvoering kunnen worden aangepast en we onze rol van opdrachtgever en opdrachtnemer beter kunnen uitvoeren;
3. over te gaan tot een nieuwe aanbesteding die in juli 2020 moet zorgen voor nieuwe contracten, waarbij o.a.

wordt ingezet op aanbieders die bereid zijn om de transformatie verder vorm te geven en waarbij aan de voorkant de kwaliteit van de aanbieder meer aandacht krijgt.

Beleidskaders

- Visie 'Frisse wind in de wijk' (2013)
- Visie op een krachtige en samenhangende aanpak op het sociale domein in de regio Arnhem (2013)
- Visiedocument 'Verbinding Jeugd en Passend Onderwijs in de Liemers' (2015)
- Convenant Schoolveiligheid (Financiële en inhoudelijke onderlegger: Samenwerkingsagenda Veilig en Zorgzaam Schoolklimaat)
- Beleidsplan onderwijs en jeugd 2015-2019
- Visie Vrijwillige inzet en Mantelzorg 2016-2020 Zevenaar (2016)
- Notitie mantelzorgersbeleid Rijnwaarden 2016-2019 'Rijnwaarden in actie voor mantelzorgers' (2016)
- Kaders professioneel welzijnswerk 2016-2019 gemeente Rijnwaarden (2016)
- Radar-rapport behorende bij raadsvoorstel 'Toekomst uitvoering participatiewet' (vastgesteld: raad Rijnwaarden 27-6-2017 en raad Zevenaar 6-7-2017)
- Agenda werk en economie (april 2018)
- Businesscase RSD (mei 2018)
- Beleidskader Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning 2018 en verder (2018)
- Regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling 2015-2019 (2015)
- Beleidsnota Armoede en Schuldhulpverlening (2019).

WAT WILLEN WE?

6.1 Structuurversterking (overkoepelend) incl. toegang

Het versterken van de sociale structuur én de 'basis op orde' in onze gemeente. Het gaat hier om het geheel van inwoners, organisaties, diensten en voorzieningen. De essentie is de samenhang tussen de mensen te versterken, de leefbaarheid te vergroten en de participatie in de stad, dorpen en wijken te bevorderen. Wij versterken deze structuur onder andere door inwoners en organisaties te faciliteren bij initiatieven, hen daarbij te ondersteunen en te positioneren. Daarbij investeren we in ontmoeting dichtbij onze inwoners en maatschappelijke partners. Als regisseur stellen wij ons actief op om verbindingen te initiëren en te stimuleren. Het gaat tot slot ook om grip op de kosten en flexibiliteit ten aanzien van inkoop en verantwoording binnen het sociaal domein te versterken.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Werkelijk 2012	Werkelijk 2016	Begroting 2020	Begroting 2023
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo (aantal per 1.000 inwoners)	2018	55	66				

Toelichting

Het aantal cliënten met een Wmo maatwerkarrangement (per 1.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep) is in 2018 afgenomen. De afname is veroorzaakt door een administratieve herziening van de einddata van onze verstrekte maatwerkvoorzieningen. Deze administratieve aanpassing heeft tot gevolg dat het aantal is gedaald. Volgens onze berekeningen daalt het aantal van 72 naar 66. Zonder deze aanpassing was de realisatie stabiel gebleven. Nu we beschikken over deze actuele gegevens gaan we in 2019 vanuit deze data meer duiding geven aan deze indicator zodat we kunnen verklaren hoe dit getal tot stand komt en hoe we dit getal in de toekomst willen beïnvloeden. Deze uitleg zal terugkomen in de begroting 2020.

Jongeren met een delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)	2015	1,29	0,82			0,80	0,80

Toelichting
Als gemeente hebben wij geen directe invloed op het aantal jongeren dat met een delict voor de rechter is verschenen. Wel hebben wij als gemeente de mogelijkheden om de kans dat een jongere op het slechte pad gaat te verminderen. De cijfers dalen al enige jaren van 1,92 in Zevenaar en 2,40 in Gelderland in 2010. De meest recente cijfers dateren uit echter 2015. Onze activiteiten op basis van de Kadernota Integrale Veiligheid en onze aanpak op de ontwikkellijnen "kansrijk opgroeien" en "zorg & veiligheid" uit de beleidsnotitie Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning zijn erop gericht, door de preventieve werking, dat de aantallen minimaal op het niveau van 2015 blijven blijven.
We organiseren activiteiten en projecten zoals aandacht voor veilige hechting en thuissituaties, gemeenschap goed betrekken bij goed opgroeien, jonge inwoners ondersteunen in de eigen kracht, aanpak van voor- en vroegtijdig schoolverlaten, jongeren van 18- en 18 + rond de aansluiting onderwijs en werk en waar nodig via de inzet van door ons ingekochte jeugdhulp. Ook kopen we HALT voorlichtings lessen in voor het onderwijs.

Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	2018	1	1,10	1	1	

Toelichting
Deze beleidsindicator betreft het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. Dit percentage ligt in onze gemeente (1,1%) ongeveer op het niveau van de Gelderse gemeenten. De cijfers over de eerste helft van 2018 zijn hetzelfde als de cijfers over 2017. Wij verwachten dat op de langere termijn het percentage iets af zal nemen. Ons beleid is er, via de ontwikkellijnen uit de beleidsnotitie Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning, op gericht deze cijfers zo laag mogelijk te laten zijn. Dit doen wij door erin te investeren jongeren kansrijk en veilig op te laten groeien en waar nodig jeugdhulp aan te bieden. Wij zetten daarop lokaal en regionaal activiteiten in om de toegang te versterken en wij investeren in preventie en voorliggende voorzieningen.

Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	2017	9,60	12,70	10,10	13	

Toelichting
Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar is zowel in Zevenaar als Gelderland stijgende. Dit is een landelijk beeld. We hebben als gemeente slechts beperkt invloed op de verwijzingen richting jeugdhulp. Veel verwijzingen worden door derden gedaan. Echter in de eerste helft van 2018 is dit cijfer in Zevenaar volgens CBS gedaald naar 12,1 t.o.v. 9,2 in Gelderland. Dit is in tegenstelling tot het landelijke beeld en onze "eigen" cijfers over heel 2018. Als we kijken naar de cijfers uit onze eigen administratie dat zien we dat het aantal jeugdigen met een indicatie voor zorg in natura in Zevenaar over heel 2018 een stijgende lijn vertoond. De daling in de CBS gegevens valt te verklaren door het gegeven dat de cijfers in de zomer periode vaak terug lopen om vervolgens v.a. september weer op te lopen. Wij verwachten dat gelet op onze inspanningen op de langere termijn de aantallen jeugdigen met jeugdhulp zullen stabiliseren. Ons beleid is erop gericht via de ontwikkellijnen uit de beleidsnotitie Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning, te investeren in jongeren kansrijk en veilig te laten opgroeien, maar zeker ook om jeugdhulp aan te bieden waar nodig. Wij zetten daarop lokaal en regionaal activiteiten in om de toegang te versterken en wij investeren in preventie en voorliggende voorzieningen.

Jongeren met jeugdreclassering (% kinderen 12 tot 23 jaar)	2018	0,40	0,30	0,40	0,30	0,30

Toelichting
Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar) is in Gelderland stabiel. Dit is al jaren 0,4. In Zevenaar was er van 2015 tot 2016 een lichte stijging te zien naar 0,5. In de tweede helft van 2017 is dit weer teruggelopen naar 0,4 en in de eerste helft van 2018 naar 0,3. Onze activiteiten op basis van de Kadernota Integrale Veiligheid en onze aanpak op de ontwikkellijn zorg & veiligheid uit de beleidsnotitie Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning zijn erop gericht, door de preventieve werking, dat dit cijfer minimaal op dit niveau blijft.

Kinderen in armoede (% kinderen tot 18 jaar)	2015	5,31	5,05	5	

Toelichting

De telling is gebaseerd op het rapport "Kinderen in tel" van het Verwey-Jonker instituut. Ons beleid -de nieuwe beleidsnota armoede en schulden- is er op gericht om het aantal kinderen in armoede terug te dringen.

Banen (aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 74 jaar)	2017	641,30	505,90	510	

Toelichting

Wij zijn terughoudend met het voorspellen van de toe- of afname van het aantal banen. Technologische ontwikkelingen, mondiale (economische) ontwikkelingen maken het lastig hier goed te voorspellen. Op dit moment zit het economisch tij mee.

We hebben een agenda werk en economie en er zijn ontwikkelingen zoals de ontwikkeling van het outletcentrum. We richten er alles op om een kwalitatief en kwantitatief evenwicht op de arbeidsmarkt te bereiken.
Ons beleid is er op gericht dat werkgelegenheid groeit. Hierbij past de kanttekening dat technologische ontwikkelingen en mondiale ontwikkelingen het lastig maken om goed te voorspellen.

Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 10.000 inwoners van 15 t/m 74 jaar)	2018	19	16,40	17,50	

Toelichting

Tot voor kort werd gemeten: het aantal reintegratievoorzieningen, per 1000 inwoners, in de leeftijd van 15-64 jaar. De huidige cijfers zijn geteld aan de hand van de aangepaste definitie: het aantal reintegratievoorzieningen, per 1000 inwoners in de leeftijd v
an 15-74 jaar

Met de nieuwe opdracht RSD wordt ingezet op het werkfit maken van onze clienten bij RSD. Dit zal er toe leiden dat het aantal lopende reintegratievoorzieningen zal toenemen.

Netto arbeidsparticipatie (% werkzame beroepsbevolking t.o.v. beroepsbevolking)	2017	67,20	64,40	64,40	66	

Toelichting

Ons beleid is er op gericht om de potentiele beroepsbevolking zoveel als mogelijk aan het werk te hebben en te houden.

Personen met een bijstandsuitkering van 18 jaar en ouder (aantal per 10.000 inwoners)	2018	34,30	30,50	30	

Toelichting

In de nota minimabeleid doelen we op de ambitie om meer inwoners die op het bestaandsminimum leven aan het werk te krijgen.
Uitstroom kan worden veroorzaakt door uiteenlopende factoren. Onze businesscase RSD gaat uit van het (weer) arbeidsfit maken van mensen en is gericht op het verkrijgen van -en behouden van- passend werk.

Werkloze jongeren (% 16 t/m 22 jarigen)	2015	1,35	0,64	0,62	

Toelichting
Ons beleid is gericht op een kwalitatief en kwantitatief evenwicht op de arbeidsmarkt. Jeugdwerkloosheid wordt bestreden. Het jongerenloket bij RSD, de businesscase en voorkomen vroegtijdig schoolverlaten zijn voorbeelden van beleid waarbij we proberen jeugdweerkloosheid te voorkomen en terug te dringen.

Effectindicator

Subdoelstelling
6.3 (Arbeids)Participatie

Effectindicator	Werkelijk 2018	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Waardering inwoners over hun financiële zelfredzaamheid				7

Op 1 januari 2022 geven de inwoners die in de begeleiding voor schuldhulpverlening zitten een rapportcijfer 7 voor de financiële zelfredzaamheid waarover zij beschikken.

WAT DOEN WE?

Nieuwe activiteiten

6.3 (Arbeids)Participatie

6.3.5 Bevorderen arbeidsmatige dagactiviteiten — Jaar realisatie 2023

Soort Nieuw beleid

Het beleid is er op gericht dat iedere inwoner meedoet. Wij richten ons hierbij op de doelgroep: inwoners met een zeer grote afstand tot de arbeidsmarkt, die geen perspectief hebben op het verkrijgen van een betaalde werkkring. Inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt kunnen met behoud van uitkering werken aan het opdoen van arbeids- en vakvaardigheden in een omgeving die: passend, regulier, lokaal en efficiënt is ingericht.

6.3.6 Stimuleren dat meer inwoners die op het bestaansminimum leven aan het werk gaan (Armoedebeleid) — Jaar realisatie 2023

Soort Nieuw beleid

Voor inwoners geeft werk de grootste kans om (langdurige) armoede te doorbreken. Werk zorgt niet alleen voor meer inkomen maar draagt bij aan het eigen maatschappelijk welbevinden. Het accepteren van een baan vergroot de kans om door te groeien en in de toekomst meer te gaan verdienen.
De RSD voert de opdracht uit om mensen in een uitkering te begeleiden naar werk. Het gaat hier om een brede doelgroep bijstandsgerechtigden met een korte of lange afstand tot de arbeidsmarkt, statushouders en mensen met een arbeidsbeperking.

6.3.7 Verminderen van sociale uitsluiting door armoede — Jaar realisatie 2023

Soort Nieuw beleid

Een deel van de inwoners die leeft in armoede wordt nog niet bereikt. Niet iedereen is op de hoogte van het bestaan van minimaregelingen. Wij geven meer bekendheid aan de minimaregelingen. Dit zodat huishoudens die meer gebruik maken van minimaregelingen (lokaal en landelijk) per maand meer geld overhouden om vrij te besteden. Naast de verbetering van het bereik kijken wij ook naar een efficiëntere regeling voor het meedoen in de samenleving op het gebied van sport, vorming en cultuur. Specifiek voor chronisch zieken en gehandicapten verhogen wij de inkomensgrens voor de regelingen voor deze doelgroep, waaronder de collectieve ziektekostenverzekering. Dit doen wij omdat chronische zieken en gehandicapten vaak verborgen kosten hebben die verband houden met hun situatie. Met oudere inwoners gaan wij meer in gesprek, om in kaart te brengen of er behoefte is aan (extra) ondersteuning. Bijvoorbeeld op het gebied van financiën.

6.3.8 Sneller signaleren van schulden **Jaar realisatie** **2023**

Soort **Nieuw beleid**

We gaan inwoners met (beginnende) schulden vroegtijdig en actief benaderen om samen met hen te kijken wat nodig is. Dit om te voorkomen dat schulden van inwoners verder oplopen.

6.3.9 Verhogen financiële zelfredzaamheid van inwoners met schulden **Jaar realisatie** **2023**

Soort **Nieuw beleid**

Het is niet voor iedereen eenvoudig om uit te komen met het inkomen. Als je financiële vaardigheden mist, is de kans op financiële problemen groter. Wij werken daarom aan verbetering van financiële vaardigheden van inwoners. Daarnaast bereiden wij ons voor op het adviesrecht dat gemeenten krijgen bij de besluitvorming van de rechter voor het toekennen van een bewindvoerder. Waar mogelijk kan een minder zwaar alternatief dan bewindvoering, zoals budgetbeheer, de inwoner verder helpen.

Doorlopende activiteiten

6.1 Structuurversterking (overkoepelend) incl. toegang

6.1.1 Stimuleren en faciliteren initiatieven in de samenleving	Jaar realisatie	2022
6.1.2 Versterken samenwerking met en tussen maatschappelijke partners (zoals Caleidoz)	Jaar realisatie	2022
6.1.3 Vergroten toegankelijkheid informatie, advies, ondersteuning en zorg	Jaar realisatie	2022
6.1.4 Vergroten grip op kosten	Jaar realisatie	2022
6.1.5 Versterken tellen, luisteren en vertellen om ontwikkelingen in het sociaal domein te volgen	Jaar realisatie	2022

6.2 Jeugd en maatschappelijke ondersteuning

6.2.1 Inkoop zorg en ondersteuning Jeugd en Wmo	Jaar realisatie	2022
6.2.2 Stimuleren en ontwikkelen van preventieve activiteiten	Jaar realisatie	2022
6.2.3 Versterken samenwerking tussen zorg en veiligheid	Jaar realisatie	2022
6.2.5 Ondersteunen vrijwilligers	Jaar realisatie	2022

6.3 (Arbeids)Participatie

6.3.3 Inburgeringsbeleid	Jaar realisatie	2022

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten				
Primitieve begroting	12.068	12.068	12.068	12.068
Wijzigingen tot 1e VGR				
1e Voortgangsrapportage	-645	-645	-645	-645
Baten tot de kadernota	11.423	11.423	11.423	11.423
Totaal mutaties baten kadernota	-61	-85	-85	-85
1. Autonome ontwikkelingen	-85	-85	-85	-85
Ontwikkelingen BUIG-budget/uitkeringslasten	-85	-85	-85	-85
2. Actualisatie bestaand beleid	24			
Regionaal transformatieplan jeugdhulp	24			
Totaal baten na de kadernota	11.362	11.338	11.338	11.338
Lasten				
Primitieve begroting	48.487	48.316	48.194	48.194
Wijzigingen tot 1e VGR	31	31	31	31
1e Voortgangsrapportage	5.271	5.180	5.105	4.866
Lasten tot de kadernota	53.789	53.528	53.331	53.092
Totaal mutaties lasten kadernota	3.026	3.002	3.002	3.002
1. Autonome ontwikkelingen	3.002	3.002	3.002	3.002
Structurele stijging kosten Wmo - Hulp bij het Huishouden	125	125	125	125
Structurele stijging kosten jeugdzorg	2.215	2.215	2.215	2.215
Structurele stijging kosten Wmo - Begeleiding	300	300	300	300
Kwaliteit, toezicht en handhaving	35	35	35	35
Ontwikkelingen BUIG-budget/uitkeringslasten	302	302	302	302
Subsidie stichting Veilig Thuis	25	25	25	25
2. Actualisatie bestaand beleid	24			
Regionaal transformatieplan jeugdhulp	24			
Totaal lasten na de kadernota	56.815	56.530	56.333	56.094
Saldo voor bestemming	-45.453	-45.191	-44.994	-44.755
Mutaties reserves				
Onttrekkingen tot de kadernota	49	24	24	24
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen reserves	49	24	24	24
Toevoegingen tot de kadernota				
Toevoegingen kadernota				
Totaal toevoegingen reserves				
Totaal mutaties reserves	49	24	24	24
Saldo na bestemming	-45.404	-45.167	-44.970	-44.731

Toelichting financiële ontwikkelingen

Baten

1. Autonome ontwikkelingen

Ontwikkelingen BUIG-budget/uitkeringslasten

We houden rekening met de recente ontwikkelingen voor wat betreft de uitgaven (uitkeringslasten) en inkomsten van het rijk (baten, specifieke uitkering BUIG). Het nadeel van € 387.000 is verwerkt in deze kadernota.

De redenen hiervoor zijn:

- Een verwachte korting van 3% op het BUIG-budget (specifieke uitkering van het ministerie van SZW). Dit als gevolg van een daling van het landelijk bijstandsbestand. Uitgaande van het voorlopige BUIG-budget van € 11.046.000 en de korting 3% bedraagt het budget voor 2020 € 10.715.000. De bijstelling ten opzichte van de raming van € 10.800.000 in de vastgestelde meerjarenbegroting 2019-2022, voor de jaren 2020 e.v., is € 85.000 (nadeel/lagere baten).
- Op grond van de eerste managementrapportage over 2019 van de RSD verwachten wij dat de schadelastbeperking zoals opgenomen in de Businesscase van de RSD behorend bij de 'Nieuwe opdracht van de RSD' niet volledig wordt gerealiseerd. Een aanpassing van de verwachte schadelastbeperking tot 65% wordt noodzakelijk geacht (bijstelling schadelastvermindering: 35% van € 864.233 = € 302.000 nadeel/hogere uitkeringslasten).

2. Actualisatie bestaand beleid

Regionaal transformatieplan jeugdhulp

Regionaal werken wij samen aan innovatie van inkoop jeugdhulp aan de hand van het regionale transformatieplan Jeugdhulp 2018-2020. Hiervoor is in oktober 2018 vanuit de regio een aanvraag voor landelijke innovatiegelden jeugd vanuit het landelijke actieprogramma 'zorg voor de jeugd' ingediend en gehonoreerd. Totaal bedrag voor de regio voor de periode 2018-2020 is € 2.864.610. Bij de besluitvorming regionaal over de inzet van deze gelden is gekozen om per gemeente 24% van deze gelden te bestemmen om lokaal in te zetten om de transformatie vorm te geven. Voor Zevenaar betekent dit voor de periode 2018-2020 een totaal bedrag van € 59.530. Voor 2020 gaat het om een bedrag van bijna € 24.000.

Lasten

1. Autonome ontwikkelingen

Structurele stijging kosten Wmo - Hulp bij het Huishouden

Bij het opstellen van de Kadernota 2018 - 2022 hebben wij op basis van de toen beschikbare gegevens, waaronder met name de werkelijke zorguitgaven in 2017 een inschatting gemaakt van de te verwachten kosten voor de jaren vanaf 2019. Voor het personeel werkzaam in de thuiszorg als Hulp bij het Huishouden is er een nieuwe CAO van kracht. De tarieven die de gemeente voor deze zorg moet betalen komen hierdoor hoger uit. Ook stijgen de tarieven voor de producten voor Hulp bij Huishouden als gevolg van de uniformering van tarieven binnen de regio. We gaan er van uit dat de stijging van de zorgkosten, zoals die zich in 2018 heeft voorgedaan, structureel is. We voorzien zelfs, gelet op de landelijke trend dat de instroom ook in 2020 nog steeds toeneemt. Dit zorgt voor een stijging van € 125.000 voor deze open-eind-regeling..

Structurele stijging kosten jeugdzorg

We gaan ervan uit dat de stijging van de zorgkosten, zoals die zich in 2018 heeft voorgedaan, structureel is. Het gaat daarbij om een stijging van het aantal cliënten met 16%. We voorzien, gelet op de landelijke trend dat de instroom in de jeugdhulp nog steeds toeneemt. Daarom zien wij ons genoodzaakt om ook voor 2020 rekening te houden met een stijging met hetzelfde percentage voor deze open-eind-regeling.

Structurele stijging kosten Wmo - Begeleiding

De uitgaven voor de Wmo begeleiding zijn in 2018 ten opzichte van 2017 met € 260.000 gestegen. We verwachten dat deze stijging van de zorgkosten van 7% ten opzichte van voorgaand jaar zich de komende jaren zal voortzetten. Daarmee prognosticeren wij dat de toename van de uitgaven over 2020 uitkomt op € 300.000 voor deze open-eind-regeling.

Kwaliteit, toezicht en handhaving
De regionale zorginkoop voor Jeugd en Wmo is ondergebracht bij de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR), module inkoop. Het is van belang dat gemeenten goede kwaliteit van zorg leveren. Hier willen wij in de toekomst meer op inzetten. Kwaliteitstoetsing bij inschrijving van zorgaanbieders die zorg in natura leveren, is een opdracht die belegd is bij de MGR, module inkoop. Kwaliteitstoetsing voor PGB aanbieders, ligt bij de budgethouder en de consulent. Voor pgb aanbieders gelden dezelfde kwaliteitseisen als voor een aanbieders met een contract. Voordat iemand een Pgb krijgt, wordt door de consulent altijd getoetst of iemand vaardig genoeg is om op een goede manier om te gaan met de verantwoordelijkheden die horen bij het beheren van een Pgb.
Wanneer er zich een calamiteit voordoet, dient een aanbieder dit te melden en moet er onderzoek worden gedaan naar deze calamiteit. Hier dienen wij een bedrag voor te reserveren. Om meer grip te krijgen op kwaliteit is het ook wenselijk om in de toekomst te investeren in signaalgestuurd toezicht, aangevuld met risicogestuurd toezicht. Op dit moment weten we nog niet waar we deze vormen van toezicht onder gaan brengen. Wel weten we dat we in de toekomst meer willen investeren op deze vormen van toezicht om goede kwaliteit van zorg te waarborgen. Ook willen we investeren in handhaving zodat we kunnen acteren als blijkt dat een organisatie zorg biedt die van onvoldoende kwaliteit is. Om uitvoering te geven aan toezicht en handhaving zijn extra middelen nodig.

Ontwikkelingen BUIG-budget/uitkeringslasten
We houden rekening met de recente ontwikkelingen voor wat betreft de uitgaven (uitkeringslasten) en inkomsten van het rijk (baten, specifieke uitkering BUIG). Het nadeel van € 387.000 is verwerkt in deze kadernota.
De redenen hiervoor zijn:
- Een verwachte korting van 3% op het BUIG-budget (specifieke uitkering van het ministerie van SZW). Dit als gevolg van een daling van het landelijk bijstandsbestand. Uitgaande van het voorlopige BUIG-budget van € 11.046.000 en de korting 3% bedraagt het budget voor 2020 € 10.715.000. De bijstelling ten opzichte van de raming van € 10.800.000 in de vastgestelde meerjarenbegroting 2019-2022, voor de jaren 2020 e.v., is € 85.000 (nadeel/lagere baten).
- Op grond van de eerste managementrapportage over 2019 van de RSD verwachten wij dat de schadelastbeperking zoals opgenomen in de Businesscase van de RSD behorend bij de 'Nieuwe opdracht van de RSD' niet volledig wordt gerealiseerd. Een aanpassing van de verwachte schadelastbeperking tot 65% wordt noodzakelijk geacht (bijstelling schadelastvermindering: 35% van € 864.233 = € 302.000 nadeel/hogere uitkeringslasten).

Subsidie stichting Veilig Thuis
De begroting 2020 van Veilig Thuis is gebaseerd op gegevens uit de zomer van 2018. Het aantal meldingen bij de stichting vertoont echter een stijgende lijn, wat tot een begrotingsoverschrijding zal leiden. Vooruitlopend op informatie door de stichting hierover nemen we in deze Kadernota een extra bedrag van € 25.000 op.

2. Actualisatie bestaand beleid
Regionaal transformatieplan jeugdhulp
Regionaal werken wij samen aan innovatie van inkoop jeugdhulp aan de hand van het regionale transformatieplan Jeugdhulp 2018-2020. Hiervoor is in oktober 2018 vanuit de regio een aanvraag voor landelijke innovatiegelden jeugd vanuit het landelijke actieprogramma 'zorg voor de jeugd' ingediend en gehonoreerd. Totaal bedrag voor de regio voor de periode 2018-2020 is € 2.864.610. Bij de besluitvorming regionaal over de inzet van deze gelden is gekozen om per gemeente 24% van deze gelden te bestemmen om lokaal in te zetten om de transformatie vorm te geven. Voor Zevenaar betekent dit voor de periode 2018-2020 een totaal bedrag van € 59.530. Voor 2020 gaat het om een bedrag van bijna € 24.000.

VOLKSGEZONDHEID EN DUURZAAMHEID

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden volksgezondheid, milieu en duurzaamheid. Volksgezondheid richt zich op een gezonde leefomgeving en leefstijl. Duurzaamheid en milieu richten zich op energietransitie, CO_2 reductie, water (riolering), geluid, lucht, bodem en grond- en afvalstoffen. Ook gaat dit programma over de toezichthoudende en handhavende taken binnen deze beleidsvelden.

Wat willen we?
Behouden en bevorderen van een duurzame en gezonde leefomgeving voor nu en de volgende generaties.

Ontwikkelingen
Duurzaamheid en energietransitie
De ambitie richt zich nu op het energieneutraal worden, landelijk is de ontwikkeling ingezet om ook 'klimaatneutraal' te zijn. Een voorbeeld hiervan is de aanstaande 'Regionale Energie Strategieën (RES)'. Dit vraagt om extra inspanningen (middelen). Hieronder vallen ook de ontwikkelingen in het kader van de landelijk ambitie voor de transitie naar aardgas-loos.

Beleidskaders
- Routekaart ...op weg naar een energieneutraal Zevenaar 2016-2020
- Regio visie publieke gezondheid Gelderland-Midden 2017-2020
- Milieubeleidsplan 2013-2030 Zevenaar
- Beleidsvisie Externe Veiligheid 2012 Zevenaar
- Nota Bodembeheer 2011 Zevenaar
- Geluidbeleid 2008 Zevenaar
- Geluidbeleid Rijnwaarden
- Watertakenplan De Liemers 2017-2021
- Beleidskader Jeugd en Maatschappelijke ondersteuning 2018 en verder (2018)

WAT WILLEN WE?

7.1 Gezondheidszorg

We willen dat iedereen in onze gemeente gezond kan leven en opgroeien. Het accent ligt daarbij op jeugd en ouderen.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Werkelijk 2012	Werkelijk 2016	Begroting 2020	Begroting 2023
Hernieuwbare elektriciteit (%)	2017	8,10	2,20				
Toelichting Bij de verdere uitwerking van de energie- en warmtetransitie betrekken wij ook deze beleidsindicator.							
Omvang huishoudelijke restafval (kg/inwoner)	2017	130	141	148	135	100	80
Toelichting							

Op 1 januari is het nieuwe afvalinzamelsysteem begonnen. Er zijn nog maar een paar maanden verstreken, maar als die maanden maatgevend zijn, dan kunnen we het nieuwe systeem een succes noemen. De VANG-doelstelling van 100 kg per inwoner op basis hiervan gehaald en dat is meer dan verwacht. In gebiedsdeel Zevenaar, waar de wijziging het grootst was, is de hoeveelheid restafval bij laagbouwwoningen bijna gehalveerd. In de komende jaren, proberen we de hoeveelheid restafval nog verder omlaag te brengen. De belangrijkste harmonisatie die nog moet plaatsvinden betreft de inzameling bij de hoogbouw. Hiervoor zijn waarschijnlijk investeringen in ondergrondse containers nodig.

WAT DOEN WE?

Nieuwe activiteiten

7.1 Gezondheidszorg

7.1.4 Uitvoeren programma Korte Voorzieningketens vervolg	Jaar realisatie	2020
Soort Nieuw beleid		

Het POP3 project Korte Ketens in het Liemers Landschap 1 heeft een vervolg gekregen. Ook dit nieuwe project Korte Ketens in het Liemers Landschap 2 willen we faciliteren. Hiermee bevorderen we voedselbewustwording en gezond eetgedrag onder onze inwoners. Korte voedselketens zijn duurzaam door vermindering van transport.

Intensivering bestaande activiteiten

7.2.5 Op weg naar aardgasvrij Zevenaar	Jaar realisatie	2040
Soort Collegeprogramma		

De Warmtevisie laat zien hoe Zevenaar aardgasvrij wordt. De 'Wijk van de Toekomst' aanpak wordt toegepast. Samen met de inwoners van een wijk of dorp wordt een warmtetransitieplan vastgesteld dat de basis is van de uitvoering. In 2040 is Zevenaar aardgasvrij, het wordt gefaseerd uitgevoerd. Het aardgasvrij worden is naast een technisch vraagstuk ook een sociaal en financieel vraagstuk dat de nodige inzet vergt.

Bedragen x € 1.000

Naam	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Exploitatie	150			

Toelichting

Om de pilot in Angerlo te continueren en een pilot te starten bij Riverparc wordt een budget gevraagd van € 150.000 in 2020.

Doorlopende activiteiten

7.1 Gezondheidszorg

7.1.3 Reguliere taken	Jaar realisatie	2022

7.2 Duurzaamheid (energietransitie en CO_2 reductie)

7.2.1 Invoeren van circulaire economie in Zevenaar	Jaar realisatie	2023
7.2.2 Energie neutraal maken eigen organisatie	Jaar realisatie	2025
7.2.4 Onderzoeken mogelijkheden deelname campagne fairtrade gemeente	Jaar realisatie	2021
7.2.5 Op weg naar aardgasvrij Zevenaar	Jaar realisatie	2040
7.2.6 Uitvoeren 'Gelders Energieakkoord in uitvoering' (2018-2023)	Jaar realisatie	2023

7.2.7 Uitvoeren van de Routekaart ...op weg naar een energie neutraal Zevenaar (2016-2020)	Jaar realisatie	2040
7.2.8 Uitvoeren van het uitvoeringsprogramma Routekaart energietransitie Regio Arnhem Nijmegen (2018-2023)	Jaar realisatie	2023

7.3 Duurzaam inzamelen en verwerken afval

7.3.1 Verminderen restafval per inwoner (max. 100 kg)	Jaar realisatie	2020

7.5 Milieu

7.5.1 Door stimuleren en handhaven wordt energie bespaard in het bedrijfsleven	Jaar realisatie	2022

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten				
Primitieve begroting	8.397	8.397	8.397	8.397
Wijzigingen tot 1e VGR	29	29	29	29
1e Voortgangsrapportage	-121	-121	-121	-121
Baten tot de kadernota	**8.304**	**8.304**	**8.304**	**8.304**
Totaal mutaties baten kadernota				
Totaal baten na de kadernota	**8.304**	**8.304**	**8.304**	**8.304**
Lasten				
Primitieve begroting	9.711	9.631	9.642	9.642
Wijzigingen tot 1e VGR	279	279	279	279
1e Voortgangsrapportage	-52	-52	-52	-52
Lasten tot de kadernota	**9.938**	**9.859**	**9.869**	**9.869**
Totaal mutaties lasten kadernota	**172**	**22**	**22**	**64**
1. Autonome ontwikkelingen	57	57	57	57
Bijdrage ODRA.	19	19	19	19
Bijdrage gemeenschappelijke regeling (GR) VGGM	38	38	38	38
2. Actualisatie bestaand beleid	-43	-43	-43	
Continuering preventieve en maatschappelijke projecten	-43	-43	-43	
3. Nieuw beleid	158	8	8	8
Aardgasvrij Zevenaar.	150			
Volksgezondheid - verbeteren eerste hulpverlening in alle kernen	8	8	8	8
Totaal lasten na de kadernota	**10.110**	**9.880**	**9.891**	**9.934**
Saldo voor bestemming	**-1.806**	**-1.576**	**-1.586**	**-1.629**
Mutaties reserves				
Onttrekkingen tot de kadernota	177	80	80	80
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen reserves	**177**	**80**	**80**	**80**

Toevoegingen tot de kadernota	52	52	52	52
Toevoegingen kadernota				
Totaal toevoegingen reserves	**52**	**52**	**52**	**52**
Totaal mutaties reserves	**125**	**27**	**27**	**27**
Saldo na bestemming	**-1.681**	**-1.549**	**-1.559**	**-1.602**

Toelichting financiële ontwikkelingen

Lasten

1. Autonome ontwikkelingen

Bijdrage ODRA.

Naar aanleiding van een aantal oorzaken moet de bijdrage aan de ODRA vanaf 2020 worden aangepast. Deze oorzaken zijn: herverdeeleffecten i.v.m. de invoering van outputfinanciering, indexering en volumetoename. Hierdoor stijgt de bijdrage met € 19.000.

Bijdrage gemeenschappelijke regeling (GR) VGGM

De gemeentelijke bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling VGGM voor de onderdelen 'bevolkingszorg'en 'GGD'
zijn geactualiseerd. De aanpassing is gebaseerd op de raming zoals opgenomen in de concept begroting 2020 van de VGGM.

2. Actualisatie bestaand beleid

Continuering preventieve en maatschappelijke projecten

De gedragsbeïnvloedende maatschappelijke en preventieve projecten voor het jongerenwerk op school worden voortgezet voor een periode van 3 jaar (2020 t/m 2022). Voor de dekking is een deel van het budget voor jeudggezondheidszorg ingezet.

3. Nieuw beleid

Aardgasvrij Zevenaar.

De ambitie van Zevenaar om in 2040 aardgasvrij te zijn gaat naast een technisch vraagstuk ook over gedragsverandering.
In de Warmtevisie Zevenaar is de werkwijze – de Wijk van de Toekomst aanpak - omschreven. Als pilot is Angerlo gestart en zal Riverparc opgepakt worden. De kosten van dit proces zijn geraamd op € 150.000.

Volksgezondheid - verbeteren eerste hulpverlening in alle kernen

Voor de verbetering van de eerste hulpverlening in alle kernen is vanaf 2020 een structureel bedrag nodig van € 20.000 per jaar voor:
- scholing van burgerhulpverleners € 10.000
- collectieve verzekering AED's via de gemeente € 7.500
- nazorg na verrichten reanimatie € 2.500

Omdat alleen de collectieve verzekering wordt gezien als gemeentelijke taak wordt voorgesteld het bedrag van € 7.500 beschikbaar te stellen en de overige activiteiten over te laten aan particulier initiatief.

VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDELIJKE VERNIEUWING

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden ruimtelijke ordening, grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen) en wonen.

Wat willen we?
Wij willen een gemeente zijn waar het aantrekkelijk wonen, werken en leven is.

Beleidskaders
- Structuurvisie Zevenaar 2012-2030
- Omgevingsvisie Gelders Eiland 2030
- Woonvisie Zevenaar
- Woonvisie Gelders Eiland (2018)
- Nota Vastgoedbeleid

WAT WILLEN WE?

8.1 Ruimtelijke Ordening

Wij streven naar een goede balans tussen de ontwikkeling van de stad Zevenaar met een bovenlokaal en regionaal voorzieningenniveau en leefbare kernen met een eigen lokaal voorzieningenaanbod. We maken gewenste (ruimtelijke) ontwikkelingen mogelijk en bevorderen de ruimtelijke kwaliteit en een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. Hierbij respecteren wij het landschap en de daarin aanwezige natuur- en cultuurhistorische waarden.

Beleidsindicatoren (verplicht)

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Werkelijk 2012	Werkelijk 2016	Begroting 2020	Begroting 2023
Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)	2016	9	5,90	3,90	5,90	10	

Toelichting
De woningmarkt is aangetrokken. De vraag blijft hoog en de productie neemt verder toe in Zevenaar. Het aantal nieuwbouwwoningen dat jaarlijks wordt opgeleverd neemt sinds 2014 toe. Om te kunnen voldoen aan de vraag is een verdere groei in de productie wenselijk.
In 2018 zijn 100 nieuwbouwwoningen opgeleverd. Voor 2019 verwachten wij een verdere groei. Wij zien ruimte voor de toevoeging van 150 tot 200 woningen de komende jaren. Wij zetten daarom in op realisatie en versnelling van de opgave de komende jaren en bieden daarbij ruimte voor een jaarlijkse toevoeging van 200 woningen. Vanaf 2022 verwachten wij dat de het aantal nieuw toe te voegen woningen weer richting het huidige niveau zal bewegen.

Gemiddelde WOZ-waarde (per € 1.000)	2018	230	185			210	

Toelichting
De ontwikkeling van de woningmarkt wordt conform landelijke cijfers als volgt ingeschat:
2018 --> 2019 +8%
2019 --> 2020 +5%
2020 --> 2021 +2%
2021 --> 2022 +2%

Demografische druk (%)	2018	73,10	79,10	68,60	75,90	79,30	79,60

Toelichting
De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar ligt in Zevenaar aanzienlijk hoger dan het landelijke gemiddelde. Dit heeft vooral te maken met de aanwezigheid van een relatief hoog aantal bejaardenhuizen/woonzorgcomplexen in Zevenaar.

Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (€)	2018	649	604			604	

Toelichting
Deze indicator betreft het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing) betaald. Voor afval en riool zijn we kostendekkendheid, voor OZB hanteren we de inflatiecorrectie.

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (€)	2018	721	715			715	

Toelichting
De indicator heeft betrekking op het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing) verschuldigd is. Voor afval en riool zijn we kostendekkendheid, voor OZB hanteren we de inflatiecorrectie.

WAT DOEN WE?

Doorlopende activiteiten

8.1 Ruimtelijke Ordening

8.1.1 Invoeren Omgevingswet	Jaar realisatie	2021

8.3 Wonen en bouwen

8.3.1 Herontwikkelen Vestersbos Zevenaar	Jaar realisatie	2020
8.3.3 Verbeteren kwaliteit Dorpsplein Lobith	Jaar realisatie	2020

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten				
Primitieve begroting	3.725	4.225	4.456	4.456
Wijzigingen tot 1e VGR				
1e Voortgangsrapportage				
Baten tot de kadernota	3.725	4.225	4.456	4.456
Totaal mutaties baten kadernota				
Totaal baten na de kadernota	3.725	4.225	4.456	4.456
Lasten				
Primitieve begroting	3.950	4.500	4.728	4.406
Wijzigingen tot 1e VGR	1.573	1.573	1.560	1.882
1e Voortgangsrapportage				
Lasten tot de kadernota	5.523	6.073	6.288	6.288
Totaal mutaties lasten kadernota	-75	-75	-75	
2. Actualisatie bestaand beleid	-75	-75	-75	
Tijdelijke formatie communicatie	-75	-75	-75	
Totaal lasten na de kadernota	5.448	5.998	6.213	6.288
Saldo voor bestemming	-1.723	-1.773	-1.756	-1.831
Mutaties reserves				
Onttrekkingen tot de kadernota				
Onttrekkingen kadernota				
Totaal onttrekkingen reserves				
Toevoegingen tot de kadernota				
Toevoegingen kadernota				
Totaal toevoegingen reserves				
Totaal mutaties reserves				
Saldo na bestemming	-1.723	-1.773	-1.756	-1.831

Toelichting financiële ontwikkelingen

Lasten

2. Actualisatie bestaand beleid

Tijdelijke formatie communicatie

We stellen voor de formatie van communicatie-advies uit te breiden met 1 fte voor de duur van 3 jaar ten behoeve van het fysieke domein. Er zijn vanuit Ruimtelijke Ontwikkeling budgetten beschikbaar om de kosten te kunnen dekken, dus budgettair neutraal. Momenteel wordt inhuur ingezet voor deze werkzaamheden, door tijdelijk een medewerker in dienst te nemen, verwachten wij kosten te kunnen besparen.

FINANCIËN

AUTORISATIE

De autorisatie van de budgetten gebeurt bij de vaststelling van de begroting en eventueel wijzigingen van de begroting in uw raad. Op basis van deze autorisatie zijn wij gemachtigd binnen de gestelde kaders uitgaven te doen en inkomsten te genereren.

Beleid autorisatie

In de verordening artikel 212 Gemeentewet heeft u in de vergadering van 31 januari 2018 hierover het volgende bepaald:

Artikel 5. Autorisatie begroting en investeringskredieten

1. De raad autoriseert met het vaststellen van de begroting de baten en de lasten per programma.
2. Bij de begrotingsbehandeling geeft de raad aan van welke nieuwe investeringen hij op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringskrediet wil ontvangen. De overige nieuwe investeringen worden bij de begrotingsbehandeling met het vaststellen van de financiële positie geautoriseerd.
3. Bij de behandeling van de tussenrapportages in de raad bedoeld in artikel 6, lid 1, doet het college voorstellen voor het wijzigen van de geautoriseerde baten en lasten, het wijzigen van de geautoriseerde investeringskredieten en het bijstellen van het beleid. In geval van investeringen met een meerjarig karakter doet het college indien nodig ook bij iedere begroting op grond van geactualiseerde ramingen voorstellen voor het wijzigen van de geautoriseerde investeringskredieten.
4. Voor een investering waarvan het investeringskrediet niet met het vaststellen van de begroting is geautoriseerd, legt het college voorafgaand aan het aangaan van verplichtingen een investeringsvoorstel met een voorstel voor het vaststellen van een investeringskrediet aan de raad voor.

Soorten budgetten

Een budget is een in de begroting opgenomen uit te geven of te ontvangen geldbedrag dat is gekoppeld aan een product om bepaalde activiteiten en prestaties te realiseren. Een budget komt tot uitdrukking in een bedrag voor baten en/of lasten.

Binnen onze gemeente kennen wij verschillende soorten budgetten:

1. Exploitatiebudgetten
   Deze worden ook wel reguliere budgetten genoemd. Dit betreft, vaak structurele, geldbedragen die op jaarbasis binnen de begroting aan een budgethouder ter beschikking staan.
2. Investeringsbudgetten
   Deze worden ook wel kredieten genoemd. Een investeringsbudget is een afzonderlijk door u verleend geldbedrag voor het uitvoeren van nieuwe investeringen of projecten, toegekend aan een budgethouder. Het nut van deze investeringen strekt zich over meerdere jaren uit.
3. Reserves en voorzieningen
   Reserves en voorzieningen zijn bijzondere 'budgetten'. Deze zijn door u ingesteld voor het doen of dekken van specifieke uitgaven. Bij voorzieningen bijvoorbeeld op basis van een door u vastgesteld beheerplan.

Exploitatiebudgetten

U autoriseert ons college op het niveau van programma's. Wij zijn daarmee bevoegd uitvoering te geven aan het realiseren van de doelstellingen van het betreffende programma met behulp van de daarbij opgenomen middelen. Voorwaarde daarbij is dat wij bij de besteding van de budgetten voor bestaand beleid binnen de grenzen van het totale budget van het programma blijven. Binnen deze grenzen zijn wij bevoegd om de wijze van besteding van de budgetten aan te passen als dit noodzakelijk is voor het bereiken van de door u vastgestelde doelstellingen van het betreffende programma. Hiervoor hoeven wij u, ingevolge de voorschriften, geen begrotingswijziging voor te leggen.

Bij het schuiven met budgetten tussen verschillende programma's, moeten wij uw goedkeuring vragen door middel van het voorleggen van een raadsvoorstel met begrotingswijziging.
Bij tussentijdse voortgangsrapportages en de jaarstukken leggen wij aan u verantwoording af over de uitvoering, de besteding van de middelen en de bereikte resultaten van het betreffende programma en de realisatie van de doelstellingen.

Investeringsbudgetten

Bij de programmabegroting en specifiek voor het jaar 2018 dus ook in deze kadernota, vermelden wij per programma naast de exploitatiebudgetten ook de investeringsbudgetten uit het meerjareninvesteringsplan die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van het betreffende programma. Zoals gezegd autoriseert u ons op het niveau van de programma's en zijn wij daarmee bevoegd uitvoering te geven aan de realisatie van de doelstellingen van het betreffende programma. Wij zijn dus bevoegd om ook uitvoering te geven aan de investeringsbudgetten. Hiertoe ramen wij een investeringsbudget/krediet, inclusief bijbehorende dekking en eventueel in te stellen dekkingsreserves en de jaarlijkse kosten van rente en afschrijving.
Indien bij een kredietaanvraag blijkt dat het te voteren bedrag noodzakelijkerwijs hoger (10% of meer) is dan het in het meerjareninvesteringsplan opgenomen bedrag zullen wij u hiervoor vooraf om autorisatie vragen. Hierbij zullen wij tevens de daarbij behorende dekkingsmiddelen aangeven. In dergelijke gevallen zullen wij u ook een begrotingswijziging voorleggen. Na uw goedkeuring, met de bijbehorende begrotingswijziging, is het krediet beschikbaar gesteld. Uiteraard leggen wij ook over de uitvoering van de investeringsbudgetten, zowel inhoudelijk als financieel, tussentijds (indien er sprake is van noodzakelijke aanpassingen) en bij de jaarstukken verantwoording aan u af.

Budgetten reserves en voorzieningen

Bij de programmabegroting presenteren wij per programma ook de betreffende reserves en voorzieningen. Voor mutaties in reserves zijn wij verplicht uw raad om autorisatie te vragen. In het kader van het budgetrecht bent u als raad bevoegd reserves in te stellen en toevoegingen en onttrekkingen te autoriseren. De bij het onderdeel reserves opgenomen mutaties gelden in dit verband als vast te stellen kader. Voor noodzakelijke wijzigingen hierin komen wij met een apart voorstel bij u terug.
Voor voorzieningen geldt een ander regime. U stelt als raad een voorziening in op basis van bijvoorbeeld een onderhoudsplan. Bij de instelling van de voorziening bepaalt u de hoogte van de jaarlijkse dotatie. De werkelijke bestedingen ten laste van de voorziening vinden plaats op basis van het vastgestelde onderhoudsplan. Deze bestedingen vallen binnen het mandaat van ons college.

KADERS EN UITGANGSPUNTEN

Hieronder zijn uitgangspunten opgenomen die zijn gehanteerd bij het opstellen van de ramingen in deze Kadernota. Wij stellen u voor deze kaders en uitgangspunten ook te hanteren bij de samenstelling van de Begroting 2020.

Trendmatige aanpassing
Voor de huidige Kadernota is een percentage ten behoeve van de trendmatige aanpassing bepaald. Hiermee worden de ramingen van de beïnvloedbare uitgaven en de tarieven van de gemeentelijke belastingen en rechten aangepast. Het bepalen van dit percentage gebeurt jaarlijks op basis van de verwachtingen van het Centraal Planbureau (C.P.B.). Het C.P.B. raamt de prijsmutatie van de netto materiële overheidsconsumptie voor het jaar 2020 op 1,5%. Hierdoor wordt dit percentage in de voorliggende Kadernota en later ook in de Meerjarenprogrammabegroting 2020-2023 gehanteerd als trendmatige aanpassing. Daarmee blijft de gemeentelijke begroting in de pas met de geraamde inflatie.

Rentepercentage voor nieuwe investeringen
Als rentepercentage voor nieuwe investeringen wordt het gemiddelde percentage van 1 januari tot 1 april voorafgaand voor het opstellen van de begroting genomen voor een 20 jarige lineaire vaste geldlening bij de Bank voor Nederlandse Gemeenten genomen en afgerond op 0,5%. Het berekende en afgeronde percentage bedraagt 1,5.

Loonontwikkeling
De CAO voor gemeenteambtenaren kent een looptijd van 1 mei 2017 tot 1 januari 2019. Voor het jaar 2020 is een schatting gemaakt voor de verhoging van de pensioenpremies en een loonsverhoging na 1 januari 2020. In deze Kadernota wordt rekening gehouden met een stijging van totaal 2,5% in 2020.

Aantallen
Bij de opstelling van de begroting wordt voor een aantal maatstaven uitgegaan van vooraf vastgestelde aantallen. De raming van enkele van deze aantallen is voor een belangrijk deel afhankelijk van de geplande ontwikkeling van de woningvoorraad en de verwachte gemiddelde woningbezetting, maar zeker zo bepalend is de economische ontwikkeling.
De cijfers, waarmee wij rekening houden in de berekeningen, voor 2020 en de volgende jaren zijn als volgt:

Nr.	Maatstaf	2020	2021	2022	2023*
1	Inwoners, totaal aantal	43.480	43.895	44.150	44.150
2	Inwoners, jonger dan 18 jaar	7.916	7.865	7.822	7.822
3	Inwoners, ouder dan 64 jaar	10.240	10.245	10.250	10.250
4	Uitkeringsontvangers, totaal	3.393	3.393	3.393	3.393
5	Leerlingen voortgezet en speciaal onderwijs	2.672	2.599	2.533	2.533
6	Oppervlakte van de gemeente (in ha.)	10.611	10.611	10.611	10.611
7	Oppervlakte van de bebouwing (in ha.)	331	335	339	339
8	Woonruimten	20.056	20.252	20.396	20.396
9	W.O.Z.-waarde, totaal (in € 1 miljoen)	4.488	4.550	4.598	4.598

***** De cijfers van 2023 worden aangepast op basis van gegevens van de meicirculaire 2019.

Overige uitgangspunten

Naast de bovengenoemde uitgangspunten zijn er bij de opstelling van de Kadernota nog andere uitgangspunten van kracht. Deze zijn opgenomen in:

a) Financiële verordening Gemeente Zevenaar 2018
b) Nota activerings- en afschrijvingsbeleid 2018
c) Nota reserves en voorzieningen 2018;
d) Beleidsnota Risicomanagement en weerstandscapaciteit;
e) Wet op het BTW-compensatiefonds;
f) Wet FIDO en Treasurystatuut gemeente Zevenaar;
g) Beleid van kostendekkendheid van tarieven en het principe 'De vervuiler betaalt'.

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten				
0. Bestuur en ondersteuning	85.179	86.404	84.143	84.678
1. Veiligheid	72	72	72	72
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	55	55	55	55
3. Economie	10.284	3.523	5.234	5.238
4. Onderwijs	841	841	841	841
5. Sport, cultuur en recreatie	976	952	951	951
6. Sociaal domein	11.362	11.338	11.338	11.338
7. Volksgezondheid en milieu	8.304	8.304	8.304	8.304
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	3.725	4.225	4.456	4.456
Actuele stand begroting - baten	**120.798**	**115.714**	**115.394**	**115.933**
Lasten				
0. Bestuur en ondersteuning	23.905	23.794	22.869	22.779
1. Veiligheid	3.167	3.177	3.167	3.167
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	4.933	5.171	5.325	5.325
3. Economie	10.535	3.740	5.446	5.401
4. Onderwijs	6.165	6.199	6.182	6.139
5. Sport, cultuur en recreatie	8.883	8.615	8.596	8.600
6. Sociaal domein	56.815	56.530	56.333	56.094
7. Volksgezondheid en milieu	10.110	9.880	9.891	9.934
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	5.448	5.998	6.213	6.288
Actuele stand begroting - lasten	**129.961**	**123.104**	**124.022**	**36**
Saldo				
0. Bestuur en ondersteuning	61.274	62.610	61.274	61.899
1. Veiligheid	-3.096	-3.106	-3.096	-3.096
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-4.878	-5.115	-5.270	-5.270
3. Economie	-251	-217	-213	-163
4. Onderwijs	-5.324	-5.359	-5.342	-5.299
5. Sport, cultuur en recreatie	-7.907	-7.663	-7.645	-7.649
6. Sociaal domein	-45.453	-45.191	-44.994	-44.755
7. Volksgezondheid en milieu	-1.806	-1.576	-1.586	-1.629
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-1.723	-1.773	-1.756	-1.831
Actuele stand begroting - saldo	**-9.164**	**-7.390**	**-8.628**	**-7.793**
Mutaties reserves				
0. Bestuur en ondersteuning	-921	-989	255	255
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	87	87	87	87
3. Economie	6			
4. Onderwijs	76	76	76	76
5. Sport, cultuur en recreatie	43	43	43	43
6. Sociaal domein	49	24	24	24

7. Volksgezondheid en milieu	125	27	27	27
Totaal mutaties reserves	**-535**	**-732**	**512**	**512**
Actuele stand begroting na kadernota	**-9.699**	**-8.123**	**-8.115**	**-7.280**

FINANCIËLE EFFECTEN KADERNOTA

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten				
0. Bestuur en ondersteuning				
1. Autonome ontwikkelingen	**1.543**	**1.424**	**1.531**	**2.016**
Aanpassing Algemene uitkering op basis van de december-circulaire 2018	1.598	1.479	1.586	2.071
Dividend Waterbedrijf	-55	-55	-55	-55
2. Actualisatie bestaand beleid				**50**
Opstellen Integraal Accomodatieplan				50
5. Dekkingsplan		**350**	**350**	**350**
Actualisatie OZB-inkomsten niet-woningen		350	350	350
Totaal Bestuur en ondersteuning	1.543	1.774	1.881	2.416
3. Economie				
3. Nieuw beleid	**76**	**80**	**85**	**90**
Verhogen opbrengst toeristenbelasting	76	80	85	90
Totaal Economie	76	80	85	90
6. Sociaal domein				
1. Autonome ontwikkelingen	**-85**	**-85**	**-85**	**-85**
Ontwikkelingen BUIG-budget/uitkeringslasten	-85	-85	-85	-85
2. Actualisatie bestaand beleid	**24**			
Regionaal transformatieplan jeugdhulp	24			
Totaal Sociaal domein	-61	-85	-85	-85
Totaal mutaties kadernota - Baten	1.558	1.769	1.881	2.421
Lasten				
0. Bestuur en ondersteuning				
1. Autonome ontwikkelingen	**1.655**	**1.616**	**1.616**	**1.616**
Basisregistratie Ondergrond (BRO)	7	7	7	7
BedrijfsHulpVerlening BHV	12	12	12	12
Bijdrage SDL i.v.m. Inkoop	13	13	13	13
Informatisering & Automatisering: software & licenties	345	345	345	345
Nieuwbouw basischool Tamboerijn (indexering)		-6	-6	-6
Ondertitelen raads- en commissievergaderingen	8	20	20	20
Stelpost ivm kostenstijging 2020.	1.225	1.225	1.225	1.225
Wet Open Overheid	45			
2. Actualisatie bestaand beleid	**230**	**80**	**80**	**55**
Advieskosten Planning & Control	25	5	5	5
Opstellen Integraal Accomodatieplan				50
Tijdelijke formatie communicatie	75	75	75	
Tijdelijke formatie juridisch advies	80			
Uitvoeren vervolg project 'Financiële basis op orde'	50			
3. Nieuw beleid	**112**	**100**	**54**	**-11**
Datagedreven sturen	47	47		
Uitvoering juridische kwaliteitszorg	65	65	65	

Vervanging atletiekbaan (fundering en toplaag)		-12	-11	-11
5. Dekkingsplan	**-555**	**-880**	**-1.180**	**-1.180**
Vrijval stelpost IBP begroting 2019	-500	-750	-1.000	-1.000
Vrijval stelpost inflatiecorrectie begroting 2019	-55	-130	-180	-180
Totaal Bestuur en ondersteuning	**1.442**	**916**	**570**	**480**
1. Veiligheid				
1. Autonome ontwikkelingen	**115**	**115**	**115**	**115**
Brandweerbijdrage VGGM	115	115	115	115
2. Actualisatie bestaand beleid		**10**		
Veiligheidsmonitor		10		
Totaal Veiligheid	**115**	**125**	**115**	**115**
3. Economie				
3. Nieuw beleid	**45**	**45**	**45**	
Liemerse economische visie.	45	45	45	
Totaal Economie	**45**	**45**	**45**	
4. Onderwijs				
1. Autonome ontwikkelingen	**55**	**39**	**38**	**38**
Bijdrage MGR-onderwijszaken	20	20	20	20
Huisvesting primair onderwijs - Eerste inrichting Onderwijsleerpakket (OLP) en meubilair basisschool de Bem		3	3	3
Huisvesting primair onderwijs - Gymvervoer basisschool Lindenhage en 't Kofschip	20			
Huisvesting primair onderwijs - Onderwijsleerpakket en meubilair i.v.m. uitbreiding met 1 groep basisschool de Wissel	15			
Nieuwbouw basischool Tamboerijn (indexering)		16	15	15
2. Actualisatie bestaand beleid	**43**	**43**	**43**	
Continuering preventieve en maatschappelijke projecten	43	43	43	
3. Nieuw beleid	**5**	**5**	**5**	**5**
Leerlingzorg en begeleiding - activiteiten 'Taalhuis'	5	5	5	5
Totaal Onderwijs	**103**	**87**	**86**	**43**
5. Sport, cultuur en recreatie				
1. Autonome ontwikkelingen	**27**	**19**	**19**	**19**
Bijdrage GR Streekarchief	19	19	19	19
Uitvoering verenigingsmonitor en sportdeelnameonderzoek	8			
2. Actualisatie bestaand beleid	**150**			
Sportbedrijf - herstel/onderhoud sportvloer sporthal Lentemorgen	150			
3. Nieuw beleid	**263**	**154**	**158**	**163**
Bijdrage GR Streekarchief E-depot	30	30	30	30
Lidmaatschap vereniging Sport en Gemeenten (VSG)	2	2	2	2
Sportbedrijf - onderhoud gymzaal de Brug	55			
Uitvoering beleidsplan vrijetijdseconomie.	176	80	85	90
Vervanging atletiekbaan (fundering en toplaag)		42	41	41
Totaal Sport, cultuur en recreatie	**440**	**173**	**177**	**182**
6. Sociaal domein				
1. Autonome ontwikkelingen	**3.002**	**3.002**	**3.002**	**3.002**

Kwaliteit, toezicht en handhaving	35	35	35	35
Ontwikkelingen BUIG-budget/uitkeringslasten	302	302	302	302
Structurele stijging kosten jeugdzorg	2.215	2.215	2.215	2.215
Structurele stijging kosten Wmo - Hulp bij het Huishouden	125	125	125	125
Structurele stijging kosten Wmo - Begeleiding	300	300	300	300
Subsidie stichting Veilig Thuis	25	25	25	25
2. Actualisatie bestaand beleid	**24**			
Regionaal transformatieplan jeugdhulp	24			
Totaal Sociaal domein	**3.026**	**3.002**	**3.002**	**3.002**
7. Volksgezondheid en milieu				
1. Autonome ontwikkelingen	**57**	**57**	**57**	**57**
Bijdrage gemeenschappelijke regeling (GR) VGGM	38	38	38	38
Bijdrage ODRA.	19	19	19	19
2. Actualisatie bestaand beleid	**-43**	**-43**	**-43**	
Continuering preventieve en maatschappelijke projecten	-43	-43	-43	
3. Nieuw beleid	**158**	**8**	**8**	**8**
Aardgasvrij Zevenaar.	150			
Volksgezondheid - verbeteren eerste hulpverlening in alle kernen	8	8	8	8
Totaal Volksgezondheid en milieu	**172**	**22**	**22**	**65**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
2. Actualisatie bestaand beleid	**-75**	**-75**	**-75**	
Tijdelijke formatie communicatie	-75	-75	-75	
Totaal Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	**-75**	**-75**	**-75**	
Totaal mutaties kadernota - Lasten	**5.268**	**4.295**	**3.942**	**3.887**
Totaal mutaties Kadernota - Saldo	**-3.710**	**-2.526**	**-2.061**	**-1.466**
Mutaties reserves				
Onttrekkingen kadernota				
Toevoegingen kadernota				
Totaal mutaties reserves				
Totaal mutaties kadernota - Saldo	**-3.708**	**-2.524**	**-2.060**	**-1.465**

BIJLAGEN

OVERZICHT BEGROTINGSWIJZIGINGEN

In deze bijlage nemen wij het overzicht op van de wijzigingen van de begroting, conform de voorgestelde honorering in deze Kadernota 2020.

OVERZICHT BEGROTINGSWIJZIGINGEN KADERNOTA 2020

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten				
0. Bestuur en ondersteuning				
Aanpassing Algemene uitkering op basis van de december-circulaire 2018	-1.598	-1.479	-1.586	-2.071
Actualisatie OZB-inkomsten niet-woningen		-350	-350	-350
Dividend Waterbedrijf	55	55	55	55
Opstellen Integraal Accomodatieplan				-50
Totaal programma	-1.543	-1.774	-1.881	-2.416
Baten				
3. Economie				
Verhogen opbrengst toeristenbelasting	-76	-80	-85	-90
Totaal programma	-76	-80	-85	-90
Baten				
6. Sociaal domein				
Ontwikkelingen BUIG-budget/uitkeringslasten	85	85	85	85
Regionaal transformatieplan jeugdhulp	-24			
Totaal programma	61	85	85	85
Totaal baten	-1.558	-1.769	-1.881	-2.421
Lasten				
0. Bestuur en ondersteuning				
Advieskosten Planning & Control	25	5	5	5
Basisregistratie Ondergrond (BRO)	7	7	7	7
BedrijfsHulpVerlening BHV	12	12	12	12
Bijdrage SDL i.v.m. Inkoop	13	13	13	13
Datagedreven sturen	47	47		
Informatisering & Automatisering: software & licenties	345	345	345	345
Nieuwbouw basischool Tamboerijn (indexering)		-6	-6	-6
Ondertitelen raads- en commissievergaderingen	8	20	20	20
Opstellen Integraal Accomodatieplan				50
Stelpost ivm kostenstijging 2020.	1.225	1.225	1.225	1.225
Tijdelijke formatie communicatie	75	75	75	
Tijdelijke formatie juridisch advies	80			
Uitvoeren vervolg project 'Financiële basis op orde'	50			
Uitvoering juridische kwaliteitszorg	65	65	65	

Vervanging atletiekbaan (fundering en toplaag)		-12	-11	-11
Vrijval stelpost IBP begroting 2019	-500	-750	-1.000	-1.000
Vrijval stelpost inflatiecorrectie begroting 2019	-55	-130	-180	-180
Wet Open Overheid	45			
Totaal programma	**1.442**	**916**	**570**	**480**

1. Veiligheid

Brandweerbijdrage VGGM	115	115	115	115
Veiligheidsmonitor		10		
Totaal programma	**115**	**125**	**115**	**115**

3. Economie

Liemerse economische visie.	45	45	45	
Totaal programma	**45**	**45**	**45**	

4. Onderwijs

Bijdrage MGR-onderwijszaken	20	20	20	20
Continuering preventieve en maatschappelijke projecten	43	43	43	
Huisvesting primair onderwijs - Eerste inrichting Onderwijsleerpakket (OLP) en meubilair basisschool de Bem		3	3	3
Huisvesting primair onderwijs - Gymvervoer basisschool Lindenhage en 't Kofschip	20			
Huisvesting primair onderwijs - Onderwijsleerpakket en meubilair i.v.m. uitbreiding met 1 groep basisschool de Wissel	15			
Leerlingzorg en begeleiding - activiteiten 'Taalhuis'	5	5	5	5
Nieuwbouw basischool Tamboerijn (indexering)		16	15	15
Totaal programma	**103**	**87**	**86**	**43**

5. Sport, cultuur en recreatie

Bijdrage GR Streekarchief	19	19	19	19
Bijdrage GR Streekarchief E-depot	30	30	30	30
Lidmaatschap vereniging Sport en Gemeenten (VSG)	2	2	2	2
Sportbedrijf - herstel/onderhoud sportvloer sporthal Lentemorgen	150			
Sportbedrijf - onderhoud gymzaal de Brug	55			
Uitvoering beleidsplan vrijetijdseconomie.	176	80	85	90
Uitvoering verenigingsmonitor en sportdeelnameonderzoek	8			
Vervanging atletiekbaan (fundering en toplaag)		42	41	41
Totaal programma	**440**	**173**	**177**	**182**

6. Sociaal domein

Kwaliteit, toezicht en handhaving	35	35	35	35
Ontwikkelingen BUIG-budget/uitkeringslasten	302	302	302	302
Regionaal transformatieplan jeugdhulp	24			
Structurele stijging kosten jeugdzorg	2.215	2.215	2.215	2.215

Structurele stijging kosten Wmo - Hulp bij het Huishouden	125	125	125	125
Structurele stijging kosten Wmo - Begeleiding	300	300	300	300
Subsidie stichting Veilig Thuis	25	25	25	25
Totaal programma	**3.026**	**3.002**	**3.002**	**3.002**

7. Volksgezondheid en milieu

Aardgasvrij Zevenaar.	150			
Bijdrage gemeenschappelijke regeling (GR) VGGM	38	38	38	38
Bijdrage ODRA.	19	19	19	19
Continuering preventieve en maatschappelijke projecten	-43	-43	-43	
Volksgezondheid - verbeteren eerste hulpverlening in alle kernen	8	8	8	8
Totaal programma	**172**	**22**	**22**	**65**

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Tijdelijke formatie communicatie	-75	-75	-75	
Totaal programma	**-75**	**-75**	**-75**	
Totaal lasten	**5.268**	**4.295**	**3.942**	**3.887**
Saldo mutaties Kadernota	**3.708**	**2.524**	**2.061**	**1.465**

Mutaties reserves

Onttrekkingen kadernota				
Toevoegingen kadernota				
Totaal mutaties reserves				
Totaal mutaties kadernota	**3.708**	**2.524**	**2.060**	**1.465**

OVERZICHT NIET GEHONOREERDE VOORSTELLEN

Niet gehonoreerd (bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Niet gehonoreerde voorstellen				
6a. Actualisatie bestaand beleid niet gehonoreerd				
Duurzame inzetbaarheid	-50	-50		
Formatie ondersteuning Zevenaar Academie	-38	-38	-38	-38
6b. Nieuw beleid niet gehonoreerd				
Verhoging budget Stedenbanden	-5	-5	-5	-5
Onderzoek naar doortrekken warmtenet.	-150			
Intergemeentelijke Structuurvisie Rivierklimaatpark.			-33	-33
Verbeteren routestructuur Oud Zevenaar en Breuly.	-27			

Toelichting niet gehonoreerde voorstellen

6a. Actualisatie bestaand beleid niet gehonoreerd

Duurzame inzetbaarheid
In de kadernota HR zijn 3 ambities geformuleerd:
* duurzamere werkgever:
Duurzame inzetbaarheid is de match tussen organisatiebelangen en belangen van de medewerker. Als organisatie treffen we maatregelen die de vitaliteit en duurzame inzetbaarheid van onze medewerkers vergroten en in stand houden.

* aantrekkelijker werkgever:
Met aantrekkelijke (en concurrerende) arbeidsvoorwaarden is het in onze organisatie fijn werken en geven medewerkers het beste van zichzelf. Wij zetten o.a. in op herijking van de arbeidsvoorwaarden en ons imago.

* professionelere werkgever:
In het kader van onze organisatieontwikkeling bieden we onze medewerkers de mogelijkheid voor zelfontplooiing en groei. Met aanvullende middelen voeren wij o.a. competentiemanagement in en een HR-monitor.

Het aangevraagde budget (incidenteel € 50.000 in 2020 en 2021) zetten we in om maatregelen door te voeren op bovengenoemde ambities.

Formatie ondersteuning Zevenaar Academie
In 2018 is gestart met de Zevenaar Academie; na 2 jaar evalueren we het proces met de resultaten en bekijken we of we de Academie continueren. De Zevenaar Academie is bij de evaluatie succesvol gebleken en wij willen deze ook na 2020 continueren. Voor de Zevenaar Academie is opleidingsbudget gereserveerd. De loonkosten van de projectmedewerker zijn in 2018 en 2019 incidenteel uit het herindelingskrediet gedekt. Vanaf 2020 stellen we voor de tijdelijke formatie om te zetten naar reguliere formatie voor 0,5 fte.
Deze uitbreiding willen wij budgettair neutraal realiseren door middelen uit het opleidingsbudget in te zetten.

6b. Nieuw beleid niet gehonoreerd

Verhoging budget Stedenbanden

Zoals bekend heeft de gemeente Zevenaar al een groot aantal jaren een stedenband met de Duitse gemeente Weilburg en de Hongaarse gemeente Mátészalka. Voor de uitvoering van de activiteiten van beide stedenbanden zijn particuliere comités actief. Hiertoe ontvangen zij van de gemeente een bijdrage. Uitgangspunt van de gemeente in het stedenbandbeleid is dat er draagvlak moet zijn binnen de Zevenaarse gemeenschap. Op basis van de jaarprogramma's en de belangstelling voor de verschillende activiteiten is de conclusie gerechtvaardigd dat dit nog steeds het geval is. De laatste jaren is er echter sprake van een structureel tekort om op een verantwoorde manier uitvoering te geven aan het jaarprogramma. Er is een structureel extra budget nodig van € 5.000 om op een goede wijze invulling te geven aan de stedenbanden.

Onderzoek naar doortrekken warmtenet.

Eind 2018 is aangetoond dat het doortrekken van het warmtenet vanuit Duiven naar stad Zevenaar economisch haalbaar is. Het warmtenet is een serieus alternatief voor aardgas.
Vervolgstappen zijn nodig voor onderzoek naar de vraagkant, aanbodkant en mogelijke exploitanten (fase 1 2019) en voor selectie (fase 2 2020). In 2019 kunnen deze kosten worden gedekt uit reeds beschikbaar gestelde middelen. Voor 2020 vragen wij u om een incidenteel budget van € 150.000.

Intergemeentelijke Structuurvisie Rivierklimaatpark.

In het voorjaar 2020 wordt de Intergemeentelijke structuurvisie voor het Rivierklimaatpark aangeboden aan de raad. Onderdeel daarvan is ook een zogenaamde samenwerkingsovereenkomst waarin vastgelegd wordt welke maatregelen uitgevoerd worden en wie die maatregelen bekostigd.
Voor de gemeente Zevenaar gaat het met name aan een bijdrage voor het verbeteren van de entrees, verbeteren Marsweg en het aanleggen van vrijliggend fietspad en een struinpad.
Totale kosten voor deze maatregelen bedragen ongeveer 2 miljoen euro. Naar verwachting moet de gemeente een bedrag tussen de 0,5 miljoen en 1 miljoen bijdragen in de periode van 2020 tot en met 2028. Komend jaar zullen de maatregelen verder worden uitgewerkt en zal concreet worden wat de bijdrage van de gemeente zal zijn. De bijdrage is mede afhankelijk van uw ambitie voor het gebied. Gevraagd wordt om de kapitaallasten behorende bij een krediet van € 1.000.000 te reserveren. Op het moment dat de plannen concreet zijn komen wij bij u terug met een separaat raadsvoorstel.
Wij zoeken naar mogelijkheden om deze werkzaamheden binnen bestaande budgetten voor wegonderhoud, veiligheid en economie te realiseren.

Verbeteren routestructuur Oud Zevenaar en Breuly.

De Provincie Gelderland is eigenaar van de weg Steenheuvel en een aangrenzende kavel bij Oud Zevenaar. De weg hebben zij verkregen door een verkavelingsproject in de Liemers. De mogelijkheid doet zich voor de weg van de provincie over te nemen en een verbinding te maken met de Breuly. Hierdoor ontstaat er een unieke eenmalige kans om de routestructuur voor kleine ommetjes rond het dorp en de verbinding met de Breuly te verbeteren. Het verbeteren van ommetjes rond De Breuly en Oud Zevenaar is opgenomen in de ontwikkelingsvisie van de gemeente. De totale kosten (aankoop grond en inrichting) bedragen eenmalig € 27.000.